Куч — адолатда

Адолат

Ижтимоий-сиёсий ва ҳуқуқий газета

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган
2003 ЙИЛ 30 МАЙ
№ 20 (411)
ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ
Сотувда эркин нархда

ШАНХАЙ ҲАМКОРЛИК ТАШКИЛОТИНИНГ МОСКВА САММИТИ

МОСКВА. 29 май. (ЎзА махсус мухбири Анвар БОБОЕВ хабар қилади). Бугун мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов Хитой Халқ Республикаси Раиси Ху Цзинтао билан учрашди. Суҳбат чоғида Ўзбекистон билан Хитой ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларига доир масалалар муҳокама қилинди.

Томонлар Ўзбекистон ва Хитойнинг халқаро ташкилотлар, жумладан, Шанхай Ҳамкорлик Ташкилоти доирасидаги ҳамкорлиги ҳамда ўзларини қизиқтирган бошқа масалалар юзасидан фикрлашди.

Кремлда Шанхай Ҳамкорлик Ташкилотига аъзо мамлакатлар раҳбарларининг учрашуви бўлди. Учрашув қатнашчилари ташкилотнинг олдинги саммитларида белгиланган вазифалар ижросини муҳокама этди. Бу борада талай хайрли ва фойдали ишлар амалга оширилгани таъкидланди.

Ўтган вақт мобайнида ШҲТни шакллантиришнинг ташкилий ишлари якуний босқичга келди. Ташкилотнинг органлари, жумладан, доимий ишловчи котибият (Пекин) ва минтақавий аксилтеррор тузилмаси (Бишкек) фаолияти қонун-қоидаларини белгилаб берадиган ҳужжатлар тайёрланди.

Ташкилотнинг ижрочи котиби лавозимига Хитойнинг Россиядаги элчиси Чжан Дэгуан тасдиқланди.

Расмий делегациялар иштирокидаги музокараларда ШҲТни ривожлантириш, савдо-иқтисодий алоқалар, коммуникацияга оид ва кўплаб бошқа масалалар муҳокама этилди. ШҲТнинг барча механизмларини имкон қадар тез ишга солиш лозимлиги таъкидланди.

Музокара якунида Шанхай Ҳамкорлик Ташкилотига аъзо мамлакатлар раҳбарларининг Декларацияси қабул қилинди. Президентлар муҳокама этилган масалалар бўйича эришилган келишувлар ўз аксини топган қатор қарорларга, ШҲТ бюджетини шакллантириш ва ижросини таъминлаш тўғрисидаги битимга имзо чекди.

ШҲТнинг галдаги саммити Ўзбекистон Республикаси пойтахти Тошкент шаҳрида ўтадиган бўлди.

Шу билан ШҲТнинг Москва саммити ниҳоясига етди.

Куннинг иккинчи ярмида Ислом Каримов МДҲга аъзо мамлакатлар раҳбарларининг норасмий учрашуви ҳамда Санкт-Петербург шаҳрининг 300 йиллиги муносабати билан ўтказиладиган тантаналарда иштирок этиш учун Санкт-Петербургга жўнаб кетди.

Суратда: саммитдан лавҳа.

ЁШ ОЛИМЛАР НИГОҲИДА

Ўзбекистон ёш олимлар миллий жамияти ташкил топган кундан буён мамлакатимиздаги ёш илмий тадқиқотчилар, аспирантлар, докторантларнинг ижодий илмий изланишларига ҳар томонлама ёрдам бериш, уларнинг илмий салоҳиятларини янада кўпроқ юзага чиқариш учун барча амалий ва назарий тадбирларни олиб боришга алоҳида эътибор берилмоқда.

Хусусан, жамиятнинг бошқарув кенгаши аъзолари томонидан ёш олимлар учун бир қанча илмий-амалий семинарлар ташкил этилди, Америка Давлат Департаментига қарашли IREX, халқаро Очиқ Жамият Институти Кўмак жамғармаси Ўзбекистон ташкилоти Марказий Осиёни ўрганиш Француз Институти (IFEAC) ташкилоти билан ҳамкорликда турли мавзуларда семинар тренинглар ўтказилди. 2000 йилдан бошлаб халқаро Очиқ Жамият Институти Кўмак жамғармаси—Ўзбекистон ташкилотидан ёш олимларни компьютер ва интернет тармоғида ишлашга ўргатиш йўналишида ғолиб чиққан гранти асосида 430 дан ортиқ табиий ва гуманитар фанлар йўналишида ижод қилаётган ёш илмий тадқиқотчилар маълум муддатдаги ўқув курсларини ўтаб, АҚШ Давлат Департаменти IREX ташкилоти ва Ўзбекистон ёш олимлар миллий жамиятининг ҳамкорликдаги сертификатига эга бўлдилар.

Мазкур жамиятда навқирон олимлар бир неча илмий йўналиш бўйича катта илмий аҳамиятга эга бўлган лойиҳалар асосидаги грантларда иштирок этмоқдалар. Жумладан, бунга мисол қилиб Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги фан ва техника тараққиётини мувофиқлаштирувчи Кенгаш ҳузуридаги Фан ва технологиялар Марказига Ўзбекистон ёш олимлар миллий жамияти томонидан таклиф этилган ва 2003-2006 йилларнинг Давлат илмий техник дастури доирасидан ўрин олган "Миллий истиқлол ғоясини амалиётга татбиқ этишда Фарғона водийси мисолида маданият, маънавият, анъаналар ва менталитет асосида демократик тамойиллар такомиллашувининг миллий хусусиятларини ўрганиш", "Ўзбеклар ва Марказий Осиёда этноинтеграцион жараёнлар" илмий тадқиқот лойиҳаларини келтириш мумкин.

Маълумки, Фарғона водийси гўзал манзараси, ўзига хос урф-одатлари, миллий-маданий анъаналари, такрорланмас санъати билан сайёҳу, тадқиқотчилар диққатини тортиб келган.

Марказий Осиёнинг маданий-тарихий, ижтимоий-иқтисодий ҳаётида муҳим рол ўйнаган бу ҳудудда ҳамма даврларда ҳам турли хил босқинчилик урушлари ва ўзгаришларга қарамай урф-одатлар, оила никоҳ муносабатлари, маҳаллий-миллий жабҳаларда ўз тамойилларини сақлаб қолган. Фарғона водийси яна шуниси билан диққатга моликки, унинг ҳудуди Қирғизистоннинг Ўш ва Тожикистоннинг Хўжанд вилоятлари билан боғланган. Марказий осиё ҳудуди аҳолисининг қарийб 35-40 фоиз аҳолиси айнан Фарғона водийсида истиқомат қилишини инобатга оладиган бўлсак, ушбу ҳудуддаги ижтимоий-маданий жараёнларни тадрижий ўрганиб бориш муҳим аҳамият касб этади.

Ўзбекистон ёш олимлар миллий жамияти илмий гуруҳи тарих фанлари доктори Э.Каримов раҳбарлигида мазкур лойиҳа асосида ҳудуднинг маданий хусусиятларини этносоциологик нуқтаи-назардан яна бир бора ўрганиб чиқиш учун илмий-тадқиқот ишларини олиб бормоқда. Бу эса ўз навбатида мамлакатимизда содир бўлаётган ижтимоий-сиёсий ўзгаришларни ҳудуд аҳолисининг турмуш тарзида акс этишини ўрганишга хизмат қилади.

Шаҳноза ГАЮПОВА,
Фалсафа фанлари номзоди.

Партия ҳаёти

СУСТКАШЛИК ЭМАС, ФАОЛЛИК ЗАРУР

Ўзбекистон "Адолат" СДП Сурхондарё вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари пленумида бу ҳаётий талаб бежиз жаранглагани йўқ

Аввало шуни таъкидлаш жоиз: бугун ҳаётнинг ўзи сиёсий партияларни янада фаоллаштиришни тақозо этмоқда. Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси Сиёсий Кенгаши томонидан партия сафларини мустаҳкамлаш, фаолликни ошириш, ишчанликни кучайтириш учун доимий равишда зарур амалий чоралар кўриб келинмоқда. Бироқ шундай катта ишлар қилинаётганига қарамай айрим вилоят партия ташкилотларида ҳамон сусткашликка йўл қўйилмоқда. Айниқса Сурхондарё вилоят партия Кенгашининг шу муҳим жабҳаларда ишни ўз ҳолига ташлаб қўйганлиги билан муроса қилиб бўлмайди. Шу боисдан ҳам яқинда Термизда вилоят партия Кенгашининг навбатдан ташқари пленуми бўлиб ўтди. Уни вилоят партия Кенгашининг иккинчи котиби Абдураҳмон Тошболтаев бошқарди.

Пленумда вилоят партия Кенгашининг навбатдаги вазифалари билан биргаликда ташкилий масалалар ҳам кўриб чиқилиб, Кенгашнинг янги таркиби сайланди.

Пленумда Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси Сиёсий Кенгаши котиби Равшан Ҳайдаров қисқача маъруза қилиб, "Адолат" партиясининг айни пайтда олиб бораётган ишларига йиғилганларнинг эътиборини қаратди. Уларга партия ҳаёти ва фаолияти юзасидан кенг тушунтиришлар берди. Ўз навбатида вилоят партия Кенгашининг олдида турган асосий вазифалар хусусида ҳам тўхталди. Вилоят партия Кенгашининг ишини кучайтириш, фаолликни ошириш учун нималарга эътибор қаратиш ҳақида тавсиялар берди.

Музокаралар чоғида сўзга чиққанлар унинг маърузасини қўллаб-қувватлаб, ҳақиқатдан ҳам кейинги бир йил ичида вилоят партия Кенгашининг иши анча бўшаштириб юборилганлигини қайд этдилар. Вилоят партия ташкилоти фаолиятида жиддий ўзгаришларга эришиш зарурлигини таъкидлаб ўтдилар. Бу ишни вилоят партия Кенгашининг янги сайланадиган таркиби муваффақиятли ҳал этишига умид билдиришди.

Пленумда партия Кенгашининг фаолиятига доир қатор масалалар кўриб чиқилди. Кенгашнинг янги таркиби сайланди. Сурхондарё вилоят электр тармоқлари шўъба корхонаси директори Файзулло Сафаров вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби этиб сайланди. Термиз Давлат университети "Анорганик ва аналитик кимё" кафедраси мудири, кимё фанлари доктори, профессор Хайит Тўраев эса вилоят партия Кенгашининг котиби этиб сайланди. Шунингдек, навбатдан ташқари пленумда партия Кенгашининг тафтиш комиссияси ва вилоят партия Кенгашининг янги аъзолари сайландилар.

Пленумда Сурхондарё вилояти ҳокимининг ўринбосари Қувондиқ Маматов иштирок этди ва сўзга чиқди.

Рустам ДОСТОН,
"Адолат" мухбири.
Суратда: пленум қатнашчиларидан бир гуруҳи.

Танишинг:

ЎЗБЕКИСТОН "АДОЛАТ" СДП СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БИРИНЧИ КОТИБИ

САФАРОВ
Файзулло Нуруллаевич

Сафаров Файзулло Нуруллаевич 1960 йилда Сурхондарё вилоятининг Сариосиё туманида туғилган. Ўзбек. Оилали. Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси аъзоси. Олий маълумотли. 1984 йилда Тошкент политехника институтини битирган. Ихтисоси-муҳандис-электрик. Иш фаолиятини 1979 йили Сариосиё туманидаги 3-паррандачилик совхозида бош энергетик вазифасидан бошлаган. 1989-1993 йилларда Сурхондарё вилоят паррандачилик бирлашмасининг бош энергетиги бўлиб ишлаган.1993 йилда Сариосиё тумани электр тармоқлари идорасида катта инспектор, 1998 йилда Сурхондарё вилоят электр тармоқлари шўъба корхонасининг етакчи муҳандиси, 1999 йилда Сариосиё тумани электр тармоқлари идораси бошлиғининг муовини, 2001 йилда вилоят электр тармоқлари шўъба корхонаси директорининг муовини вазифаларида сидқдилдан фаолият кўрсатган. 2003 йилдан буён Сурхондарё вилоят электр тармоқлари шўъба корхонасининг директори.

2003 йил 20 май куни бўлиб ўтган вилоят партия Кенгашининг навбатдан ташқари пленумида Сурхондарё вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби этиб сайланди.

ЎЗБЕКИСТОН "АДОЛАТ" СДП СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ КОТИБИ

ТЎРАЕВ
Хайит Худойназарович

Тўраев Хайит Худойназарович 1957 йилда Бойсун туманида туғилган. Ўзбек. Оилали. Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси аъзоси.Олий маълумотли.1983 йилда Тошкент политехника институтининг кимё-технология факультетини тамомлаган. Ихтисоси—кимёгар-технолог.

Меҳнат фаолиятини 1974 йилда ўзи туғилиб ўсган тумандаги кутубхонада мудирликдан бошлаган. Ҳарбий хизматдан сўнг институтни битириб, Термиз Давлат педогогика институтининг ёшлар қўмитаси раиси бўлиб ишлаган. Шу институтда ўқитувчи, катта ўқитувчи, кафедра мудири сифатида фаолият кўрсатган. 2000 йилдан буён шу кунга қадар Термиз Давлат университетида "Анорганик ва аналитик кимё" кафедараси мудири вазифасида ишлаб келмоқда. Кимё фанлари доктори, профессор.

Вилоят партия Кенгашининг шу йил 20 майда бўлиб ўтган навбатдан ташқари пленумида Сурхондарё вилоят партия Кенгашининг котиби этиб сайланди.

Солиқ сиёсати ва фуқаро

ҚУЛОЧИНИ ЁЗГАН ЭДИ, ҚАНОТИ ҚАЙРИЛДИ

Самарқанд вилоят прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси ходимларининг саъй-ҳаракатлари туфайли иқтисодиётга миллионлаб сўм зарар келтирган ғайриқонуний савдо "операция"си фош этилди. Дастлабки суриштирувлар давомида Сиёб туманидаги "GREEN GLOBE" масъулияти чекланган жамият раҳбари ва бош ҳисобчиси 77 миллион 805 минг сўмлик солиқ ва тўловларни қасддан тўламай келганликлари аниқланди. Масъулияти чекланган жамият билан молиявий муносабатларга киришган қатор банк идоралари ҳамда корхона-ташкилотларда ҳам тафтиш ўтказилганда жиноят кўлами янада кенгроқ тус олганлиги маълум бўлди.

Атиги икки-уч киши ишлайдиган, чоғроққина дўкончаси бор жамиятнинг қулочини кенг ёзиб юборгани, катта миқдордаги олди-сотдиларни амалга оширганлиги ҳар қандай кишида ҳам шубҳа уйғотмай қўймайди. Қонун доирасидан четга чиқилмаган бўлса-ку солиқчиларнинг қизиқишига ҳожат қолмасди. Аммо "GREEN GLOBE" қисқа вақтда, аниқроғи 2003 йилнинг 14 январидан 11 апрелига қадар 1 миллиард 365 миллион сўмлик товар айланмасини амалга оширган бўлсада бу ҳақдаги маълумотлар ва ҳисоботларни туман давлат солиқ инспекциясига тақдим этмаган, аниқроғи солиқ ва бошқа тўловларни тўлашдан бўйин товлаган. Айни шу ҳолат масъулияти чекланган ушбу жамият фаолиятини текшириш учун асос бўлди.

Қаранг-ки, "GREEN GLOBE" мижозларни лақиллатиш, сохта ваъдалар билан ишонтириш эвазига ўз ҳисоб рақамига катта миқдордаги пул маблағларини кўчиртираверган. Бироқ ўз томонидан олинган мажбуриятларни бажаришни пайсалга солиб юрган. Жумладан СТВ телекомпанияси томонидан газета босишда фойдаланиладиган қоғоз сотиб олиш учун 2003 йилнинг январь-февраль ойларидаги тўлов талабномалари билан жами 90 миллион 200 минг сўм маблағ жамият ҳисоб рақамига кўчирилгану товар олинмай қолаверган.

Тафтиш пайтида масъулияти чекланган жамият белгиланган қоидага зид равишда 64 миллион 839 минг сўмлик улгуржи савдо муомаласини амалга оширганлиги ҳам аниқланди. Ҳолбуки Республика Вазирлар Маҳкамасининг 407- сонли Қарорига мувофиқ улгуржи савдо фаолияти фақат ҳуқуқий шахслар томонидан амалга оширилиши мумкинлиги кўрсатилган. Текшириш жараёнида Самарқанд шаҳрида жойлашган "Суғдиёна" банки томонидан Вазирлар Маҳкамасининг ушбу қарорига зид равишда банк операциялари ўтказилганлиги аниқланди.

Умуман вилоят прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси ходимлари зиммадаги вазифани чуқур англаган ҳолда асосий эътиборни иқтисодиётни соғломлаштиришга қаратмоқдалар. Ўтган вақт мобайнида солиқ ва бошқа тўловларни тўлашдан бўйин товлаш билан боғлиқ 18 та жиноят иши қўзғатилиб 396 миллион 211 минг сўм қўшимча солиқ ва 272 миллион 873 минг сўмлик молиявий жарималар ҳисобланиб, шунинг каттагина қисмини давлат бюджетига ундиришга муваффақ бўлишган. Худди шунингдек қўзғатилган маъмурий ишлар натижасида 65 миллион 988 минг сўм маблағ бюджетга ундирилиши таъминланган.

Бошқарма ходимлари хуфя иқтисодиётнинг қарор топиши, фаолияти ва унинг ривожланишига кўмаклашувчи сабаблар ҳамда шарт-шароитларни аниқлаш борасида ҳам самарали текшириш, назорат ишларини олиб бормоқдалар. Содир этилган ҳуқуқбузарликлар бўйича ўз вақтида тегишли чоралар кўрилмоқда.

Пастдарғом тумани Жума шаҳрининг Бибихоним кўчасидаги 27-уйда яшовчи фуқаро Мавжуда Исоқова ўз хонадонида ноқонуний равишда мой жувоз ўрнатиб дориланган уруғлик чигитдан ёғ ишлаб чиқараётганлиги ҳақида маълумот олинди. Текшириш ўтказилганда чиндан ҳам мой жувоз ускунаси ишлатилаётгани, 1316 килограмм чигит омборхонага ғамлаб қўйилгани,25 килограмм пахта ёғи,20 қоп кунжара борлиги аниқланди.

Самарқанд тумани "Дўстлик" жамоа хўжалигининг Хўжасаҳат қишлоғида яшовчи фуқаро Аминжон Ғуломов эса ўз ҳовлисида пишиқ ғишт тайёрлайдиган цехни ишлатаётган экан-у, тегишли солиқ идорасининг рухсатномасини олишни "унутибди". Бир йилдан ортиқроқ вақт мобайнида тадбиркор ҳеч кимга ҳисобот бермай даромадни нуқул чўнтакка уриб юраверган.

Ҳозир юқоридаги ҳар иккала ҳолат бўйича жиноий иш қўзғатилиб суриштирув олиб борилмоқда. Демоқчимизки, яширин иқтисодиёт билан шуғулланиш, қонунларни менсимаслик қимматга тушади.

Вилоятда ноқонуний пул айланмасининг олдини олиш борасида кўрилаётган чора-тадбирлар ҳам эътиборга моликдир. Ўтган вақт мобайнида шу соҳада 87 та ҳуқуқбузарлик ҳолатлари аниқланди. Ёки 691 миллион 299 минг сўм назорат касса машинасидан ўтказилмаган пул маблағлари қўлма-қўл бўлиб юрганлиги, 485 минг сўм нақд пул банкка топширилмаганлиги фактлари бўйича айбдорлар тегишли тартибда жазоланди.

Иқтисодиётни соғломлаштиришда валюта бозорини эркинлаштириш ва бу борадаги ғайриқонуний операцияларнинг олдини олиш муҳим аҳамиятга эга. Шуни назарда тутган ҳолда бу йўналишда олиб борилаётган тезкор ишлар натижасида 21 та ҳуқуқбузарлик ҳолатлари аниқланди. Қўзғатилган жиноят ишлари бўйича 5216 АҚШ доллари, 6110 Россия рубли, 4460 минг сўмлик тилла тақинчоқлар, 5743 минг сўмлик қимматбаҳо товарлар ва 2734,4 минг Ўзбекистон сўми далилий ашё сифатида олиб қўйилди.

Кўриниб турибдики, қонунга хилоф тарзда амалга оширилаётган ҳар битта ҳаракат фош этилмай қолмаяпти, жазосини олаяпти. Лекин шу ўринда битта мулоҳазани таъкидлашни истардик. Солиқлардан яшириб қолинган пуллар ҳеч қачон наф келтирмаслигини, иқтисодиётимизга, мамлакат хазинасига зиён етказишини унутмайлик. Қонун билан дўстлашган тадбиркор қинғир йўлни танлаб даромадини яширмайди, хуфя олди-сотдиларга аралашмайди. Тижоратга ҳалоллик обрў ва барака келтиради.

Зоҳиджон МУХТОРОВ,
Самарқанд вилоят прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси бошлиғи.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
"Адолат"нинг ўз мухбири.

Ислоҳот ва самара

ДОНИ БУТНИНГ - РИЗҚИ БУТ

дейишмоқда Форишлик ғаллакорлару етиштирилаётган ҳосилни тез ва соз йиғиштириб олишга шай турган "пўлат от" суворийлари

Зеро бу бежиз эмас. Дон-ризқ-насиба, дастурхон тўла [illegible]ондур. У фаровонлигимиз манбаи, мустақиллигимизнинг муҳим неъмати ҳамдир. Кейинги йилларда табиат қийинчиликларига қарамай қатор соҳалар каби ғаллачиликда ҳам салмоқли натижаларга эришаётган форишликлар ўтган йили 12 минг гектардан зиёд лалми ерга буғдой сепган эдилар. Бу майдонлар аввалги йиллардан 5 минг гектар кўплигини ўйласак ғаллакорларнинг бу соҳани ривожлантиришга янада жиддий эътибор бераётганликлари аён бўлади. Бугун улар ғаллазорларни яшнатиб мўл ҳосилли бошоқларга меҳр ила боқар эканлар ўз меҳнатларининг зое кетмаганлигидан беихтиёр мамнун бўлишмоқда. Табиатнинг инъоми ила қилинган мардонавор ишлар ўз самарасини кўрсатиб турибди.

—Бу йил 10 минг 900 тонна буғдой ишлаб чиқаришни режалаштирганмиз,—дейди туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари Ботир Каримов.—Ҳамма хўжаликларда шу катта мақсад йўлида қизғин ишлар олиб борилмоқда. Ғалла ўрим-йиғимини тез ва сифатли ўтказиш учун пухта тайёргарлик кўриб қўйилди.

Мавсум нафақат ғаллакору фермерга, балки, комбайнчилар зиммасига ҳам катта масъулият юклайди. Туман "Машина-трактор парки" акционерлик жамиятида бўлганимизда мавжуд техникаларнинг мавсумга шай этиб қўйилганлигининг гувоҳи бўлдик. Акционерлик жамияти раиси Ёвқочди Умировнинг ишчанлиги, тиниб-тинчимаслиги боис муаммолар ўз ўрнида ҳал этилмоқда. Чилангар-созловчи Сафар Саъдуллаев, пайвандчи Маҳкам Янгибоев, устахона мудири Баҳром Юсупов билан баҳамжиҳат иш олиб боришиб, мавсумга шай техникаларнинг атрофида доимо парвона.

—Бу йил 10 та ғалла комбайни, 5 та "Магнум" ва бошқа техника воситаларини ғалла ўримига сафарбар қиламиз,-дейди акционерлик жамияти раиси Ёвқочди Умиров бизни жамоа фаолияти билан таништирар экан.—Улар ҳар доимгидек ғаллакорларнинг яқин кўмакчисига айланиши шубҳасиз.

Дарҳақиқат, мавсумга ҳозирлаб қўйилган комбайнлар ҳадемай ғаллазорларда жавлон уради. Ғаллакорлар эса бугун ҳосил ишқи билан ёнишаяпти. Тоштемир Ибратов бошлиқ "Ойсафсар она" фермер хўжалиги бу йил илк бор 50 гектар лалми ерда ғалла етиштирмоқда. Хўжалик аъзолари ғалла ривожидан мамнун.

"Боғдон" ширкат хўжалигининг Фарҳод Қурбонов бошқараётган "Осмон сой" ширкати эса 455 гектар лалми ерда етилаётган ҳосилни қисқа муддатда йиғиштириб олишни мўлжаллаяпти. Иш ижара пудрати асосида ташкил этилганлиги қувончли натижалардан далолат бериб турибди.

"Боғдон" ширкат хўжалиги Форишдаги чорвачилик ва ғаллачиликка ихтисослашган йирик жамоаларнинг бири. Унга тажрибали раис Шавкат Эшонқулов бир неча йилдан буён раҳбарлик қилиб келмоқда. Жамоада бу йилги қўзилатиш мавсуми муваффақиятли якунланди. 13.300 бош қўзи олиниб 9530 боши ўстиришга қолдирилди. Давлатга 3832 дона сифатли қоракўл тери етказиб берилди. Бу ишга кўпчилик қатори "Осмон сой" ширкатининг тажрибали чўпони Рашид Қурбонов ҳам катта ҳисса қўшди. Унинг отаридаги 620 бош совлиқдан 682 дона қўзи олиниб, 85 фоизи ўстиришга қолдирилди. Рашиднинг отаси Ади Қурбонов форишдаги энг таниқли чўпонларнинг бири эди. Беш ўғил, уч қизни тарбиялаб вояга етказган отахондан Рашид 1993 йили чўпонлик таёғини қабул қилиб олди. Ота касбини эъзозлаб бугун у катта шуҳратга эришмоқда. Самарали меҳнатлари боис 1997 йили ҳукуматимизнинг "Шуҳрат" медали, 2002 йили "Меҳнат шуҳрати" орденига сазовар бўлди. Оиланинг кенжа фарзандди Абдували ҳозир акасининг ёнида.

—Меҳнатим—менинг бахтим,- дейди тажрибали чўпон Рашид Қурбонов. —Авлодлар ишини давом эттираяпмизми, шунинг ўзи биз учун олий мукофот.

Дарвоқе, буни ҳис этишнинг ўзи катта гап. Қолаверса бу форишликларга хос бўлган олийжаноб фазилат ҳамдур.

Каримжон РИХСИЕВ,
"Адолат" мухбири.

Суратларда: 1. "Осмон сой" ширкати раиси Фарҳод Қурбонов билан "Ойсафсар" фермер хўжалиги аъзоси Баҳодир Тоштемиров ғалла ривожини кўздан кечиришмоқда. 2. Туман "Машина-трактор парки" акционерлик жамяити раиси Ёвқочди Умиров, (ўнгда) устахона мудири Баҳром Юсупов туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари Ботир Каримов (ўртада) билан мавсумдаги вазифалар хусусида ўзаро суҳбатлашишмоқда. 3. Орденли моҳир чўпон Рашид Қурбонов.
Муаллиф олган суратлар.

Ўзбек кураши—фахримиз

ЮРТИМИЗ ДОВРУҒИНИ ДУНЁГА КЎРСАТАВЕРАМИЗ

Бу воқеа 2003 йилнинг 24 январь куни содир бўлди. Осиё Олимпия кенгашининг Қувайтда ўтган XXII Бош Ассамблеясида ўзбек кураши Осиё ўйинлари дастурига расмий равишда киритиладиган бўлди. Осиё Олимпия кенгаши Низомининг 59-бандига "кураш" сўзи ҳам ёзилган.

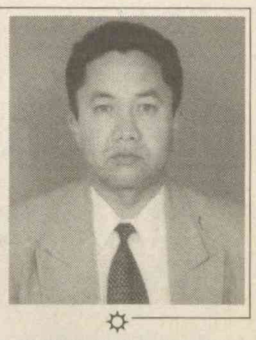

Ўзбек курашининг қисқа муддат ичида шунчалик катта ғалабага эришиши бежиз эмас, албатта. Биринчидан курашимизда миллий руҳ бор. Халқимизнинг мардлик, бағрикенглик, ҳалоллик каби ўзига хослиги мужассам. Иккинчидан, миллий курашимизнинг жаҳонда оммавийлашиб бориши йўлида хизмат қиладиган мутахассисларимиз, мураббийларимиз талайгина. Шундай фидойиларнинг бири—Қорақалпоғистон Республикаси кураш федерациясининг раҳбари, ёшларнинг севимли устози, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган мураббий Бахтиёр Кўчқоровдир. Биз у билан Қорақалпоғистон спортини ривожлантириш ва миллий курашимизни юқори поғонага кўтариш хусусида суҳбатлашдик.

—Бахтиёр Насруллаевич, айтинг-чи, кейинги йилларда қорақалпоғистонлик полвонлар қандай ютуқларга эришди?

—Президентимиз миллий курашимизни ривожлантиришга ва уни қўллаб-қувватлашга катта эътибор қаратмоқда. Эндиликда спортчиларимиз юртбошимизнинг ишончини оқлаб дунёнинг кўплаб спорт мусобақаларида мамлакатимиз байроғини юксакка кўтариб, давлат мадҳиясини янгратишга эришмоқдалар.

Халқимиз ўз ботирлари, полвонлари билан фахрланиб келган. Тўйлар ва катта тантаналар полвонларнинг беллашувларисиз ўтмаган. Бу анъана ҳозир ҳам давом эттирилмоқда. Бироқ полвонларимиз фақат маҳаллий мусобақалар билан чекланиб қолишмаяпти. Айни пайтда мамлакат биринчиликларида ва халқаро мусобақаларда иштирок этишмоқда. Ёш полвонларимиздан Низомиддин Хўжабоев жаҳон биринчилигида олтин медални қўлга киритиб, Ўзбекистон байроғини юқори кўтарди. Баҳром Эрматов эса бир кумуш, бир олтин медалга сазовор бўлди. Феруза Хайтимбетова битта кумуш ва битта бронза медалини қўлга киритди.

Маълумки, Англиянинг Бетфорд шаҳрида анъанавий равишда ўтказилаётган Ислом Каримов номидаги халқаро турнир йилдан-йилга кўплаб спортчилару мухлисларни ўзига жалб этмоқда. Ушбу турнирда бизнинг полвонларимиз ҳам муваффақиятли иштирок этишаётир. Жумладан, Баҳром Эрматов иккита, Феруза Ҳайтимбетова эса битта олтин медални қўлга киритиб, барчамизни қувонтирди. Ёш полвон Шокир Полвонов бронза медалини қўлга киритди. Ундан ташқари Берик Жусипбеков билан Баҳодир Болтаниёзовлар Ўзбекистон терма жамоаси сафида жаҳон чемпионатида қатнашиш бахтига муяссар бўлишди. Ёш полвон қизларимиздан Тугри Самедова билан Гулмира Қаниязова Деҳли шаҳрида ўтказилган Осиё чемпионатида Ўзбекистон терма жамоасининг умумий ғалабасига салмоқли ҳисса қўшдилар.

—Сиз раҳбарлик қилаётган кураш федерациясида спортнинг мазкур турини ривожлантириш, унинг оммавийлигини таъминлаш борасида қандай ишлар қилинмоқда? Бунинг учун қандай шарт-шароитлар яратилган? Машғулотлар ўтказиш учун спорт заллари, тўгараклар ва малакали мураббийлар етарлими?

—Ҳозирги кунда республикамиз бўйича 60 та тўгаракда 1763 нафар ёш миллий кураш билан шуғулланмоқда. Бироқ бу ҳали бизни қониқтирмайди. Солиштириш учун бир мисол келтириб ўтиш ўринли деб ўйлайман. Спортнинг баскетбол тури билан республикамизда 576 тўгаракда 11627 спортчи мунтазам шуғулланмоқда. Ҳозирча миллий кураш билан Нукуснинг ўзида ва Амударё, Беруний, Тўрткўл, Хўжайли сингари шаҳарларида фаол шуғулланмоқдалар. Бу жойларда спорт заллари, машғулотлар ўтказиш учун шарт-шароитлар муҳайё. Малакали устозлар ҳам бор.

Аммо республиканинг қишлоқ жойларида, айниқса, кургоқчиликдан азият чекаётган туманларда оммавийликка эришиш қийин кечяпти. Чунончи, Қўнғирот, Чимбой, Тахтакўпир туманларидаги кўпгина хўжаликларда спорт заллари у ёқда турсин, ҳатто оддий спорт майдончалари ҳам йўқ. Мураббийлар эса бу жойларга боришни истамайдилар. Ваҳоланки, тўйлар, халқ сайллари курашчиларсиз ўтмайди. Бу миллий анъана. Шу боис биз маҳаллий ёшлардан, полвонлардан мураббийлар тайёрлаб жойларга юборяпмиз. Хўжаликларда эса уларнинг иқтисодий аҳволи яхшиланиб борган сари етарли шарт-шароитлар яратишга ҳаракат қиляпмиз. Бу ўринда қишлоқ мактабларига кўпроқ эътибор қаратяпмиз. Зеро, ўқувчи ёшлар "Умид ниҳоллари", "Баркамол авлод" мусобақаларида иштирок этиб, ўз маҳоратларини ошириб боришлари биринчидан доврукли спортчиларни кўпроқ тайёрлашга хизмат қилса, иккинчидан миллий курашимизнинг оммавийлигини ошириш омили бўлади.

—Сир эмаски, спортни ривожлантириш масаласи албатта маблағга бориб тақалади. Федерацияда бу иш қандай ҳал қилинаяпти?

—Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан "Қораумбет" туз кони, "Сардор — 2002", "Шаҳноза", "Нукус озиқ-овқат савдо" акциядорлик жамиятлари" федерацияга яқиндан ёрдам бериб келмоқдалар. Бундан ташқари федерациянинг 5 гектарлик ёрдамчи хўжалиги ҳам бор. Олинган ҳосилдан-чиққан фойда ҳам баъзи харажатларни қоплашда асқотиб турибди.

Биз халқимизнинг фахрига айланиб қолган миллий курашни ривожлантиришга бундан буён ҳам ҳисса қўшиб, юртимиз довруғини дунёга таратаверамиз.

Суҳбатдошлар:
Шоҳайдар МИРҲАБИБОВ,
Мирбахтиёр МИРФАЙЗИЕВ.

Анжуман

Истиқлол шабадалари эсиб, адолатли ва фуқаролик жамияти қуришдек эзгу орзуларимиз рўёбга чиқди. Жаҳон ҳамжамиятига тенглашиш, ҳеч кимдан кам бўлмаслик иштиёқида демократик ва ҳуқуқий давлат барпо этяпмиз. Айни пайтда ҳар қайси фуқаро онгида эркин ва фаровон ҳаётга бўлган эътиқод ҳиссини шакллантириш, уларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш — бугунги куннинг асосий вазифасига айланиб бормоқда.

Олий Мажлиснинг яқинда бўлиб ўтган XI сессиясида юртбошимиз Ислом Каримов "Республикамизда амалга оширилаётган ўзгаришларнинг кўлами кенгайиб боргани сайин, жамиятни янада эркинлаштириш ва демократиялаш зарурати тобора аниқроқ намоён бўлмоқда", деб тўғри таъкидладилар. Ҳақиқатан ҳам биз озод ва обод ватан, кучли жамият сари интилар эканмиз, билимдон касб эгаларига, айниқса, қатъиятли ҳуқуқ посбонларига суянамиз. Шу ҳаётий эҳтиёж туфайли мамлакатимиздаги бир қанча вилоят университетларида ҳуқуқшунос кадрлар тайёрлаш йўлга қўйилди. Бугунга келиб қатор олий таълим масканларида билим олаётган юз-

БИЛИМДОНЛАР СИНОВИ

лаб бахтиёр ёшлар юқори малакали мутахассис бўлишга интилмоқдалар. Ҳар йили умид ва ишонч билан турли танлов ва қизиқарли тадбирларнинг ўтказилиши — талабаларнинг юксак билим ва кучли иқтидор эгаси эканликларини намойиш этмоқда.

Анъанага кўра, Тошкент Давлат юридик институтида ҳуқуқшунослик мутахассислиги бўйича Жиноят ҳуқуқи, Конституцион ҳуқуқ, Фуқаролик ҳуқуқи, Халқаро ҳуқуқ ва Ҳуқуқшунослик - мусулмон ҳуқуқи асослари ўқув фанларидан талабаларнинг якунловчи республика олимпиадаси бўлиб ўтди. Ушбу олимпиада мусобақаларининг биринчи босқичи илгари вилоятларда ўтказилиб, унда юқори кўрсаткичга эришган энг зукко ва билимдон талабалар иккинчи босқичга кўтарилган эдилар. Ҳуқуқшунослик олий ўқув юрти, университетлар ва Ички ишлар вазирлиги академияси вакиллари қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритишди. Олимпиадани ТДЮИ нинг Маънавият ва маърифат ишлари бўйича проректори Даврон Ахмедов кириш сўзи билан очаркан, шундай деди:

— Давлатимизнинг ҳуқуқ соҳасига доимий эътибор бериб, қўллаб-қувватлаб тургани бежиз эмас. Чунки адолат тарозиси ўрнатилган ва унга амал қилинган юртда тараққиёт бўлади, инсон камолоти юксалиб боради.

Олимпиада қатнашчиларини табриклаб сўз олган Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, Республика Хотин-қизлар қўмитаси раиси Дилбар Ғуломова мамлакатимиз Президентининг ташаббуси билан ўтаётган ҳар бир йилга алоҳида ном берилиши, таълим ва тамойиллар соҳасидаги ўзгаришлар хусусида тўхталиб қуйидаги мулоҳазаларини баён қилди:

— Баъзи қонунларга, масалан, оила ҳақидаги қонунга ўзгартиришлар киритилган, лекин амалда тадбиқ қилинмаяпти. Оила кодексидаги кўпгина моддалар ишлатилмайди. Сабаби — аёлларимизнинг ҳуқуқий саводхонлиги етишмайди...

Шундан кейин мазкур институтининг илмий ишлар бўйича проректори Аъзам Раҳмонов йиғилганларни қутлар экан, олимпиаданинг кун тартиби билан, аспирантлар бўлимининг бошлиғи Дилором Қорахўжаева эса тест саволлари билан таништириб ўтди.

Беш фан йўналиши бўйича ўтказилган беллашувларда Азиз Рустамбоев (ТДЮИ), Санжар Суяров (ИИА), Жаҳонгир Яхшиликов (СамДУ), Ҳожиакбар Одилқориев (ИИА), ва Жавлон Жўраевлар (ТДЮИ) мутлоқ ғолиб деб топилиб, фахрли биринчи ўринни эгалладилар.

Иккинчи ўрин Диёрбек Сатторов (ИИА), Маҳмуд Маҳаматов (ТДЮИ), Омирбой Худойбергенов (Нукус), Улуғбек Каримов (ЎзМУ), Элбек Давроновларга (СамДУ) берилди. Бир-биридан билимдон ва топқир талабалардан Баҳодир Шокиров (ЎзМУ), Раҳимжон Ҳакимов (Наманган), Дилшод Зокиров (ИИА), Сайёра Соатова (ТДЮИ) ҳамда Зулнур Қурбоновлар (ИИА) учинчи ўринга сазовор бўлдилар.

Шунингдек, ўзларининг нималарга қодирлигини, сермулоҳаза ва ўткир фикр эгаси эканликларини рўй-рост кўрсатган талабалар совринли ўринларга муносиб топилиб, олимпиаданинг ғолиблик мақомини қўлга киритдилар, дипломлар, қимматбаҳо эсдалик ва ҳуқуққа оид нодир китоблар билан тақдирландилар.

Дарвоқе, ҳақиқат ва адолат намуналари қизғин баҳсларда, беллашув ва тортишувларда юзага чиқади. Бу галги билимдонлар анжумани ҳам янги истеъдодларни аниқлаб берди. Республика талаба-ёшларининг кўрик танлови — келгусида яна ҳам юқори илм поғоналарига эришиш, маънавияти юксак жамиятни яратиш йўлида қўйилган катта қадам бўлди. Ушбу олимпиададан кутилган мақсад, эришилган натижалар шуни кўрсатмоқда.

Рустам ШАРИПОВ,
Тошкент Давлат Юридик институти проректори.
Гулчеҳра ХЎЖАНОВА,
филология фанлари номзоди.

Осойишталик жонкуярлари

МАСЪУЛИЯТНИ ҲИС ЭТИБ...

Фаррух йўл қоидасини бузганлар, транспортларини маст ҳолда бошқарганларга нисбатан чора ёки жазога тортиш юзасидан ҳужжатларни расмийлаштираётганида ич-ичидан ачиниб кетади.

—Баъзи одамларга ҳайронсан,—дейди ўзига ўзи.—Не-не орзу ниятлар билан ҳайдовчилик касбини ўрганишади. Машина рулига ўтиргач ўзидаги масъулият ҳиссини унутиб юборишади.

Бугун ҳам йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармаси нозирлари унга ўндан зиёд қоидабузарнинг ҳужжатларини топширишди. Улар орасида Ромитан туманидан шахсий "Москвич" автомашина ҳайдовчиси Умар Норов спиртли ичимлик ичган ҳолда тезликни оширибди. Хайриятки, нозирлар ҳушёрлик қилиб, уни ўз вақтида тўхтатишган. Акс ҳолда кўнгилсиз воқеа содир бўлиши мумкин эди. Энди у катта жаримага тортилади. ҳайдаш ҳуқуқидан маҳрум этилади. Ахир бу қоидабузарнинг рўзғорига иқтисодий зарар, устига-устак эл ўртасида ҳурматини йўқотиш эмасми?

Дарвоқе, Фаррух Бурхоновнинг ачинганича бор. У ўн йилдан буён Навоий вилояти йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармасида фаолият кўрсатиб келяпти. Ана шу йиллар мобайнида қанчадан-қанча қоидабузарларга дуч келди. Ғирт маст ҳолда машина бошқариб ҳаётдан кўз юмганларнию бегуноҳ кишиларнинг умрига завол бўлганларни кўрди.

Оддий нозирлик даврида у постда ўта ҳушёр турарди. Катта йўлнинг икки томонидан ҳам келаётган машиналарни тезлигини диққат билан кузатарди. Фаррухнинг хизмат бурчига нисбатан ҳушёрлигидан ҳеч ким қочиб қутулолмасди. У постда турганда устози Шермурод Эгамовнинг: "ДАН нозири ўта ҳушёр, сергак, қоидабузарларга нисбатан қаттиққўл бўлмоғи лозим. Вазифамиз шуни талаб этади", деган сўзларига амал қиларди. Шунинг учун ҳам у қоидани бузган шофёрларни тўхтатганда "келишмовчилик" қилмасди. Қонунга биноан иш олиб борарди.

Фаррух ана шундай тўғри иш олиб борганлиги учун ҳам ДАН раҳбарлари ҳурматига сазовар бўлди. 1999 йилда раҳбарият тавсияси билан вилоят ДАН бошқармасининг маъмурий амалий инспектори вазифасига тайинланди. Бу вазифа қоидабузарларга нисбатан қонуний чора кўриш, уларнинг ҳужжатларини тегишли жойларга жўнатиш, шу билан бирга ДАН ходимларига постларга юбориш олдидан йўриқномалар бериб боришдан иборатдир. Фаррух йўриқномалар бераётганда ҳар бир нозирга хизмат постида ўзини қандай тутиш, ҳайдовчилар билан қандай тартибда муомала қилиш, ҳалол ва ўз хизматига нисбатан фидокор бўлишлиги хусусида қимматли маслаҳатлар бериб боради.

Ҳамкасблари Фаррух Бурхоновни тиниб-тинчимас йигит дейишади. Ростдан ҳам уни бўш турганини кўрмайсиз. Ўзига белгиланган хизматларни бажариб бўлгач, йўл ҳаракати ҳодисаларининг олдини олиш бўйича суҳбатлар ўтказгани автокорхона, ташкилот, мактаб ва маҳаллаларга боради. Аҳоли ўртасида йўл қоидалари ҳақида тушунтириш ишларини олиб боради. Ҳайдовчи ёки пиёдаларнинг лоқайдлиги кўнгилсиз воқеа ва ҳодисаларга олиб келиши тўғрисида мисоллар асосида суҳбатлар ўтказади.

—Соҳамизга оид ҳар бир тадбирни пухта олиб бораяпмиз,—дейди Фаррух Бурхонов биз билан суҳбатда.—Бу масъулият ҳисси шунга ундамоқда. Ахир йўлларнинг хавфсизлиги хотиржам ҳаётимизнинг асоси-да!

Зеро, бу бор гап.

Ирода ЖАЛИЛОВА.

УСТОЗЛАРИ ҚЎЛЛАГАН

Фаҳриддин Ботиров умрини эл осойишталигига бахшида қилган фидойи инсонлардан. Дастлаб у қўриқлаш бўлинмасида ишлади. 1996-1997 йилларда жамоат тартибини сақлаш катта нозири сифатида фаолият кўрсатди. Сўнгра икки йил ДАН соҳасида хизмат қилди. 2002 йилдан буён эса жамоат тартибини сақлаш патруль-пост хизмати Қарши шаҳар бўлинмаси махсус отрядининг командири.

Капитан Фаҳриддин Ботиров ўз касбига ихлос қўйганлардан. Шунинг учун ҳам халқ осойишталиги йўлида сидқидилдан хизмат қилиб, кўпга танилди, обрў-эътибор қозонди. Унинг ишларини ҳамкасбларига ўрнак қилиб кўрсатса арзийди.

—Касбга садоқатли бўлишни устозларим милиция подполковниклари Лутфулла Файзуллаев, Ғайрат Абдуллахўжаев ҳамда Ҳалим Жўраевдан ўрганганман,—дейди у.—Мабодо мени иродали киши дейишса, уни ҳам устозларимдан "юқтирганман". Муҳими, улардан инсон билан бўладиган муомалани ўрганганман.

Орамизда Фаҳриддиндек элим деб, юртим деб ёниб яшайдиганлар бор экан, табиийки осойишталик посбонлари орасида шундай фидойилар сони ортиб бораверади. Улар туфайли тинчлигимиз, осойишталигимиз ишончли қўлларда, Ватаннинг ҳақиқий ўғлонлари муҳофазасида дея ишонамиз.

Ҳа, капитан Фаҳриддин Ботиров кеча шогирд эди, бугун устозлар сафига қўшилмоқда. Ўйлаймизки унинг шогирдлари ҳам юртпарвар, ҳақиқий фидойилар бўлиб камол топишади.

Ҳазратулло РЎЗИЕВ,
"Адолат" мухбири.

Суратда: отряд командири, миллиция капитани Фаҳриддин Ботиров иш пайтида.

Солиқ хизмати фош этади

Маълумки, юртимизда истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоя қилиш, уларга фақат сифатли моллар етказиб бериш борасида катта ишлар қилиняпти. Шу мақсадда махсус қарор ва фармонлар ҳам эълон қилинди. Аммо аҳолини эмас, ўз чўнтагини ўйлайдиган айрим нопок кимсалар қонунларга чап бериб турли найрангларни ишга солишяпти.

Лекин қонунбузарлар кўпинча улар шоҳида юрсалар, ҳуқуқ посбонлари баргида юриб, шўртумшуқларни қармоққа албатта илинтиришларини унутиб қўйишмоқда.

ҚАЛОВИНИ ТОПДИЮ, ЎЗИ КУЙИБ ҚОЛДИ

Масалан, Чиноз туманидаги айрим "учарлар" Қозоғистон республикасидан мол олиб ўтишнинг "ишончли йўли"ни топганликларидан ғурурланиб юришганлигини туман солиқ инспекциясидагилар сезиб қолишди. Маълумки, қўшни республикадан сифатсиз молларни айланма йўллар орқали олиб ўтилса, йўлда постлар кўп.Бири бўлмаса бошқасида қўлга тушиш мумкин.

Хўш, молларни моторли қайиқларда олиб ўтилса, қандай бўларкин? Абдуқаҳҳор Набиев калласига келган ушбу фикрдан ўзи завқланиб кетди... "Миянгга қойилман мулла Абдуқаҳҳор, агар шунақа йўлини топаверсанг, тез орада бойиб кетишинг ҳеч гапмас", деди-да ишни бошлаб юборди.

Бироқ, ер тагида илон қимирласа сезадиган солиқчилар ва туман прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бўлими ходимларидан иборат тезкор гуруҳ унинг шум ниятини ошириш йўлига аллақачон тузоқ қўйишганидан бехабар эди.

Тун қоронғуси. Моторли қайиқлар овози уларнинг яқинлашаётганидан дарак беради. Бир пайт қайиқлар қирғоққа келиб тўхтади-да, аллақандай одамлар юкларини қирғоққа туширишди. Қирғоқдагилар эса, уларни "КамАЗ" автомашиналарига орта бошлашди. Тунги шарпаларнинг сўзларига қараганда улар яна молнинг қолганларини тезда олиб келишади. Шу туфайли тезкор гуруҳ аъзолари уларни кутишга аҳд қилишди. Қайиқлар учинчи маротаба юкларни келтирганларида жиноятчилар қўлга олинди. Ҳуқуқбузарларнинг шахси аниқланганда қайиқчилар Чиноз кўрғонида яшовчи, илгари судланган бўлса-да тавбасига таянмаган Евгений Филатов ва шу тумандаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи Зиёдулло Матқобилов бўлиб чиқишди.Иккала шоввоз мўмай пул эвазига Абдуқаҳҳор Набиевга тегишли молларни Қозоғистон ҳудудидан дарё орқали Чинозга келтириб беришга келишишган. Тезкор гуруҳ аъзолари ҳисоблаб кўришса, республикамизга ноқонуний тарзда олиб келинган моллар 34 турдаги қарийб 10 миллион сўмлик газлама ва кийим-кечаклар экан.

Халқимизда: "қаловини топсанг, қор ёғади" деган гап бор. Абдуқаҳҳор қаловини топиб, 10 милион сўмлик ноқонуний юкнинг фойдасига исинаман деб, ўзи ёққан оловда ўзи куйиб қолди.

Ҳа, қонунларга чап бериб, эл ризқини туя қиламан деганлар чучварани хом санашибди. Доимо ҳушёр солиқчилар уларнинг қинғир ишларини назардан асло қочиришмаяпти. Бунга мисоллар кўп.

Масалан, Янги-Чиноздаги бозорда Патима Агишева деган аёл миллий таомлар тайёрлаб сотади. У таомни сотиб, мўмай даромадни киссага уришни ўрнига қўяркану, уни назорат касса машинасидан ўтказишни билмас экан. У шу йўл билан қанча пулни ўзлаштирганини билмадигу, аммо Республика Вазирлар Маҳкамасининг 280-сонли қарори бажарилишини назорат қилиш юзасидан текширув ўтказилган куни 11900 сўм пулни назорат касса машинасидан ўтказмаганлиги учун жаримага тортилди.Энди қонунбузар энг кам иш ҳақининг 20 баробари миқдорида жарима тўлади.

Ушбу бозорда ошхона очиб олган Наргиза Жўрабоева 5 минг сўм, Юлдуз Одилова 8200 сўм, Янги- Чиноз "Автотулпор" масъулияти чекланган жамият ҳудудидаги хусусий ошхонада Норпўлат Дўсматов 6 минг сўм, тумандаги Т.Эрназаров номли ширкат хўжалиги ҳудудида жойлашган ошхона эгаси Анвар Толипов 19900 сўм, Чиноз шаҳри ҳудудида ошхонаси бўлган Равшан Ҳакимов 1500 сўм нақд пулни назорат-касса машинасидан ўтказмай яширганлари учун уларнинг ҳар бири 90700 сўмдан 108800 сўмгача пулни жарима сифатида ҳамёнларидан чиқаришга мажбур бўлдилар.

Чиноз шаҳридаги деҳқон бозори ҳудудида Фарҳод Деҳқоновнинг хусусий озиқ-овқат дўкони бор. Дўконга назорат касса аппарати ҳам қўйилган. Аммо Фарҳодбой нима бўлса бўлар деб, савдодан тушган пулларни касса аппаратидан ўтказмай чўнтагига ураётганда солиқчилар назаридан қочиб қутулолмади. Энди у 6625 сўмни ўзлаштираман деб 108800 сўм жарима тўлайди.

Ана шундай ноқонуний ишлар билан шуғулланган Янги-Чиноз ҳудудида жойлашган Хусниддин Эрматов ўзига тегишли озиқ-овқат дўконида 26160 сўм, Чиноз шаҳридаги "Сайдулло ота" хусусий дўкони эгаси Азиза Эрматова 5105 сўм, Чиноз шаҳридаги бозор ҳудудидаги дўкондор Тўлқин Жумабоев 53525 сўм, Олмазор кўрғонидаги Самарқанд кўчасида жойлашган дўконда хусусий тадбиркор Гулнора Тошбоева 65175 сўм нақд пулни назорат касса машинасида қайд этмай давлатни алдамоқчи бўлганлар.

Бироқ текин томоқ тешиб чиқади деганларидек, юқоридаги қаллобларнинг томоғидан ҳаром луқма ўтмади. Солиқчиларни кўрдилару иштаҳалари хиппа бўғилди. Энди улар ўмарганларига қўшиб, анчагина жарима ҳам тўладилар.

Ўтказилган қисқа муддатли текширишлар давомида якка тартибда меҳнат фаолияти билан шуғулланувчилардан ўн икки киши, жаъми 201 минг 825 сўм нақд пулни назорат машиналаридан ўтказмай савдо қилганликлари аниқланди. Қонунга чап бермоқчи бўлган бу қаллоблар ножўя ҳаракатлари учун аввало ўзлари жабр кўришди. Улардан жаъми 1 миллион 88 минг 400 сўм давлат фойдасига ундирилди.

Тумандаги юридик шахс мақомига эга бўлган тадбиркорлар ҳам оддий ҳақиқатни унутиб қўйганлари кишини таажжублантиради. Одатда истеъмолчи сотиб олган буюми ёки маҳсулоти сифатига, вазнига эътироз билдириши мумкин. Шундай ҳолларда эътирозни қабул қилиш учун назорат касса машинаси орқали берилган чипта асосий ҳужжат ҳисобланади. Аммо айрим учарлар сифатсиз молларни алдаб сотгани, тарозидан урганини тан олмаслик мақсадида пулни олиб, чипта беришмайди. Қарабсизки, сих ҳам куймайди, кабоб ҳам. Яъни бир томондан чўнтак қаппайса, иккинчи томондан истеъмолчининг дарди ичида.

Чиноз шаҳридаги "Болтабой ота" фермер хўжалигига қарашли савдо дўкони сотувчиси Марғуба Мустафоқулова шулардан чиқиб қолди. Солиқ инспекцияси ходимлари ундан "нега назорат касса машинаси бўла туриб уни ишлатмаяпсиз", деб берган саволларига ер чизиб, миқ этмай тураверди.Унинг бу ҳурмача қилиғи эса фермер хўжалигига қимматга тушди. Хўжалик 453,5 минг сўмлик жарима тўлашга мажбур бўлди.

Чиноз шаҳрида хўжалик ҳисобидаги стамотология поликлиникаси бор. Бу ерда мижозларга пулли хизмат кўрсатилади. Стомотолог шифокор Серикбой Калинбетов беморларга хизмат кўрсатар экану, пулини чўнтагига ураркан. У навбатдаги бемордан 1500 сўмни санаб олдию ҳамёнига солишга улгурмади. Чунки солиқчилар унинг бу қонунбузарлигини кўриб қолишган эди-да!

Туманимиз солиқчилари ўтган ойлар мобайнида ўтказилган текширишларда юридик шахс мақомига эга бўлганлардан 4 ҳолатда 20700 сўм пул хазинага кирим қилинмаганини аниқладилар. Натижада нафси ўпқонлар 1 миллион 814 минг сўм жармага тортилдилар.

Шунингдек, солиқ инспекциямиз ходимлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 280-сонли ва 621-сонли қарорлари ижросини таъминлай бориб,туманда кундалик нақд пул тушумини таҳлил қилиш мақсадида хўжалик юритувчи субъектларда хронометражлар ўтказмоқдалар. Биргина шу йил январь-апреь ойларида 31 нафар хўжалик юритувчи субъектларда ўтказилган хронометражлар натижасида бир кунда нақд пул тушуми 3 миллион 300 минг сўмга кўпайганлиги аниқланди.

Солиқ давлат таянчи, дейилади. Ҳақ гап. Шундай экан, солиқ тўлашдаги ҳар қандай қонунбузарлик давлат манфаатларига зиддир. Биз солиқ қонунчилигини бузишнинг ҳар қандай кўринишларига қарши жиддий кураш олиб бораверамиз.

Абдувоҳид ТУРДИБОЕВ,
Чиноз туман Давлат солиқ инспекцияси бошлиғи.

Таълим ва ислоҳот

БАРКАМОЛ АВЛОД КАФОЛАТИ

Ривожланган мамлакатларда фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий давлат барпо этишнинг муҳим асосларидан бири таълим тизимини такомиллаштириш, уни ислоҳотларнинг устувор йўналишларидан бири, деб қараш таомилга киргани бежиз эмас. Илғор ва ривожланган мамлакатларда таълим тизими асосан қуйидаги мақсадларни бажаришга йўғрилган: аҳоли ўртасида таълимга жалб этишни кенгайтириш, халқ саводхонлиги даражасини ошириш, жамият ва давлат ривожланишининг сўнгги босқичлари эҳтиёжларига мос касбий маҳорат ва савияга эга бўлган, шунингдек, мамлакатдаги ишчи кучини сифатини доимий равишда яхшилашга қобил бўлган мутахассислар тайёрлаш; таълим ва тарбия сифатини ошириш; таълим олишда жинсий, этник ва миллий белгилар бўйича чеклашларга барҳам бериш; таълим хизматига бўлган талаб билан унга бўлган таклиф ўртасидаги номутаносибликларни юмшатиш; давлат тарбиявий ва таълим бериш муассасаларига нисбатан муқобилликни ривожлантириш воситасида таълим тизимида рақобатдошлик муҳитини яратиш; таълим соҳасига бюджетдан ташқари ва хорижий инвестицияларни жалб этиш; таълимни бошқаришни такомиллаштириш. Халқаро тажриба ва миллий қадриятлар уйғунлиги асосида Ўзбекистонда ҳам таълим тизимини тубдан ислоҳ қилиш фақат миллий мустақиллик давридан бошлаб йўлга қўйилди. Давлат мустақиллигининг дастлабки давридан бошлаб таълим тизимига демократик қадриятлар ва бозор иқтисодиёти талаблари нуқтаи назаридан ёндашиш тамойиллари шаклланди.

Ўша даврдаёқ мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов қуйидаги стратегик мақсадларни илгари сурган эди: **"Узлуксиз устувор йўналишлар нима? Бунинг маъноси шуки, мазкур йўналишлар ислоҳотларимиз ҳамма босқичларида устувор ҳисобланади. Улар жамиятни янгилашдан иборат бутун жараённинг бошқа йўналишларига сингиб кетади. Ислоҳотлар стратегиясини амалга оширишда биз учун қуйидагилар узлуксиз устувор йўналишлар ҳисобланади:**

-таълим ва маданиятни ривожлантириш ҳамда ислоҳ қилиш;

-ақлий ва маънавий салоҳиятни мустаҳкамлаш;

-ва, шубҳасиз, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш.

Чуқур ислоҳотларни амалга ошириш, бозор иқтисодиётига ўтиш, биринчи навбатда, кадрлар потенциалига, уларнинг касб жиҳатдан тайёрлигига боғлиқ бўлади. Бу эса бутун таълим ва маданият тизимини тубдан ислоҳ қилишни тақозо этади. Чунки айни билимдонлик ва юқори маданийлик озодликдан ҳамманинг бахт-соадати йўлида фойдаланиш имконини беради. Аввалги йилларда таълим тизимимиз жаҳон цивилизациясининг илғор ютуқларидан ва халқимизнинг тарихий илдизларидан ажралиб қолган эди. Бу аҳвол тубдан ўзгартирилиши лозим. Аслини олганда халқимизнинг ақлий бойликларини, жаҳон фани ва маданиятининг энг яхши ютуқларини ўзига сингдириб оладиган янги авлодни камол топтириш керак бўлади".

Мамлакатда Президентимиз ташаббуси билан таълим соҳасидаги ислоҳотларнинг ҳуқуқий пойдеворини мустаҳкамлаш мақсадларида "Таълим тўғрисида" ва "Кадрлар тайёрлаш Миллий дастур тўғрисида" ги Қонунлар қабул қилинди. Давлатнинг таълим соҳасидаги бош принциплари қуйидагича белгиланди:

-таълим ва тарбиянинг инсоний ва демократик характерда бўлиши;

-таълимнинг барча даражаларининг узлуксизлиги ва изчиллиги;

-ўн икки йиллик икки босқичдан иборат таълимнинг мажбурийлиги (умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими);

-ўрта махсус, касб-ҳунар ва таълим муассасасини танлашдаги ихтиёрийлик;

-таълим тизимининг ихтиёрийлиги;

-давлат таълим стандартлари доирасида таълим олиш учун тенг имкониятлар яратиш;

-таълим дастурини танлашга бир бутунлик ва шу билан бирга дифференциал ҳолда ёндашиш;

-иқтидорлик ва маълумотлиликка эришишни рағбатлантириш;

-таълим тизимида давлат ва жамоатчилик бошқаруви уйғунлигини таъминлаш.

Мамлакатда "Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури"ни амалга оширишнинг уч босқичи (1-босқич-1997-2001 йиллар; 2-босқич-2001-2005 йиллар; 3-босқич-2005 ва ундан кейинги йиллар) белгиланди

Миллий дастурнинг ҳозирги босқичида ўтган давр тажрибасидан келиб чиқиб, бу соҳадаги ислоҳотларни янада такомиллаштириш ва ривожлантириш тадбир-чоралари амалга оширилмоқда.

Таълим соҳасидаги ислоҳотлар даврида таълим тизими таркибига кирувчи бешта йўналиш халқимиз ўртасида ва халқаро майдонда ўз эътирофини топди. Улар мактабгача таълим (3 ёшдан 7 ёшгача), бошланғич таълим (1-4-синфлар), умумий таълим (5-9-синфлар), ўрта махсус ва касб-ҳунар таълими (3 йилдан кам бўлмаган академик ва касб-ҳунар лицейлари, коллежлари), шунингдек, олий таълим шаклларидан иборат таркибда шаклландилар. Олий мутахассислик таълими эса бакалаврлик ва магистрлик даражаларидан иборат ҳолда ривожланди. 3 йиллик аспирантура магистратура негизида, 3 йиллик докторантура эса фан номзоди илмий даражаси негизида давом эттирилиши белгиланди ва у ҳозир амалий ҳаётда ўз аксини топмоқда.

Таълим тизимини ислоҳ этишнинг муҳим мақсадларидан бири ўн икки йиллик мажбурий таълимни жорий этиш, унинг юқори даражаси сифатида эса ўрта махсус касб таълимини жорий этишдан иборат бўлди. Таълимнинг мазкур шакли мажбурий ўрта касб таълимини олишни жорий этиш билан бир қаторда ёшларни иш билан банд қилиш, уларни меҳнат бозорига киришлари учун ҳар томонлама имкониятлар яратишга қаратилди. Бу мақсадларни бажаришда асосий ўрин академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежларни ривожлантириш йўналишига қаратилди. Айниқса, академик лицейлар фанларнинг алоҳида соҳалари бўйича чуқурлаштирилган билимлар бериш, иқтидорли ёшларни таълимнинг кейинги юқори даражаларига тайёрлашда муҳим аҳамиятга эга бўлди. Касб-ҳунар коллежлари эса ўрта маълумот, шу билан бир вақтнинг ўзида касбий малакаларни ўзлаштирган ёш кадрларни тайёрлашга йўналтирилди. Мазкур ўқув юртлари ёшлар учун таълим олишдан ташқари демографик ва жўғрофий шарт-шароитларни ва муҳитни ҳисобга олган ҳолда кадрларга нисбатан пайдо бўлаётган маҳаллий эҳтиёжларни қондира бошлади, шунингдек, ёшларни ўз оилаларидан унча узоқлашмаган ҳолда таълим беришга қобиллиги учун ҳам илгарилари пайдо бўлган ижтимоий ноқулайликларни анча барҳам топишига ҳам сабаб бўлди.

Юртбошимиз академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежларини ривожлантириш, уларнинг моддий-техникавий базасини яратиш соҳасидаги ташаббуслари туфайли мазкур ўқув юртларининг бинолари энг ривожланган ғарб мамлакатларидаги шу каби бинолар билан бемалол беллашадиган замонавий архитектуранинг муҳташам ва ноёб обидалари янглиғ қад кўтарди.

Президент Ислом Каримов 1999 йилдаёқ шундай деган эди: **"Жорий йилда ва 2000 йилда республиканинг ҳар бир тумани ва шаҳари замонавий талабларга жавоб берадиган янги турдаги ўқув юртлари билан таъминланиши учун 180 та янги касб-ҳунар коллежи ва 15 та академик лицейни қуриб фойдаланишга топшириши лозим. 2005 йилга қадар биз республикамизда 1611 та касб-ҳунар коллежи ва 181 та академик лицейдан иборат бўлган ўрта махсус ва касб-ҳунар ўқув юртларининг замонавий тармоқларини бунёд этишимиз керак. Бу тўққизинчи синфларни битирувчиларни ўрта махсус, касб-ҳунар таълими мактабларига тўла қамраб олишни таъминлайди".** Ҳозирги кунда ҳар бир туман ва шаҳарларда ҳар бирини қуриш учун ўртача бир миллиард сўм атрофида маблағ сарф-харажат қилинган янги коллеж ва академик лицейлар бинолари нафақат таълимнинг ўзига хос марказларига айланди, балки улар қишлоқ ва шаҳарлардаги маънавий ва маърифий қадриятларни тарқатиш маскани сифатида ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда.

Лекин, шу билан бирга, соҳани янада такомиллаштириш ва ривожлантириш учун тегишли педагогик ва бошқарувчи кадрлар беришдир. Айниқса, ўқувчи ва талабаларни маънавий баркамол бўлишлари, улар ўртасида маърифатни кенг ёйишга доир замон талабларига жавоб бера оладиган дарслик ва қўлланмалар тақчиллиги сезилмоқда. Албатта, ёшларга эркин шахс фазилатларини сингдиришда таълим тизими, унинг нечоғлиқ, самарадорлиги, замонавийлиги, илғор ва ривожланган мамлакатлар тажрибаси ва миллий қадриятларга доир меросдан қанчалик фойдалана олиш қобилиятига боғлиқ, деб ўйлаймиз. Шунинг учун ҳам жамиятимиз ва давлатимиз томонидан ёш авлодни таълим олиши ва баркамол бўлиб шаклланиши учун барча имкониятлар яратиб берилаётганлиги келажаги буюк давлат қуриш сари амалга оширилаётган ислоҳотларнинг устувор йўналишларидан биридир.

Анваржон ЖАЛОЛОВ.

* Сўнгги қўнғироқ садоси

ЭЛ АРДОҒИДА

Куни кеча ўрта мактаб ўқувчиларимиз, ёзги таътилга чиқишди. Битирувчилар эса етуклик шаҳодатномаларини олишиб, ўрта ва олий ўқув юртларига хужжатларини топширишга ошиқаяпти. Қўлларидан учирма бўлиб, мустақил ҳаётга қадам қўяётган ёшларимизга таълим берган устозлари оқ йўл тилаб дуо қилишмоқда.-Зеро юртимиз келажаги юртбошимиз айтганларидек, ёшларимиз қўлидадир,-дейди биз билан суҳбатда Тошкент вилоятининг Паркент туманидаги 11- умумтаълим мактабининг ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси "Шуҳрат" медали соҳибаси эл ардоғидаги аёл Мамлакат Шоабсарова.

-1979 йилдан бошлаб ўзим таълим олган мактабда болаларга дарс бериб келмоқдаман. 24 йиллик меҳнат фаолиятим давомида устозларимдан доимо ўрганиб, ўрганганларимни ёшларга ўргатяпман. Президентимиз томонидан менга берилган "Шуҳрат" медали, менингина эмас, балки бутун мактабимиз жамоасининг меҳнатига берилган юксак баҳодир.

-Сизга муаллимлик касби нимаси билан ёқади?— дея мурожаат қиламиз оларга.-Биласизми,- дейди Мамлакат Шоабсарова хаяжонини яширолмай.- Мактабга келишим биланоқ барча ташвиш ва муаммоларимни унутиб ишга берилиб кетаман. Болалар дунёси ўзгача бир оламки, уларнинг кўзидаги беғуборлик ва самимийлик менга жуда ёқади. Аслини айтадиган бўлсам, касбимга меҳр болалигимдан уйғонган. Бугунги кунда ўша хавас, орзу ва интилишларимнинг самараси боис кўплаб шогирдларни етиштирдим.Улар пухта билим олганликлари туфайли, халқ хўжалигининг турли соҳаларида самарали ишлаб юрт истиқболига муносиб ҳисса қўшишмоқда.

-Мактабдаги таълим соҳасида сизни кўпроқ нималар ўйлантиради?

Бугунги кунда таълим соҳасида ўқувчиларимизнинг илм олишликлари учун ҳамма шарт-шароитлар мавжуд. Шундай кенг имкониятлардан тўлалигича фойдаланаётган ёшларимиз талайгина. Бу қувонарли ҳол. Лекин бор имкониятлардан фойдаланмаётган ёшларимиз ҳам бор. Биз ўқувчи-ёшларимизни билимга бўлган муҳаббатини янада оширишимиз керак деб ўйлайман.

-Сиз ҳам она, ҳам устоз бўлиш билан биргаликда, қишлоқ юмушларида ҳам фаол экансиз.

Ҳа, бугунги кунда "Чанги" қишлоқ фуқаролар йиғини қошидаги маҳаллаларда маънавият ва маърифат ишларини ҳам бугунги кун талаблари даражасида олиб боряпман. Зеро, бугунги кун аёли энг аввало оилада яхши она, маънавияти бой, фарзанд тарбиясига яхши эътибор берадиган юқори фазилатли аёл бўлиши керак. Ахир аёл кишининг маънавияти бой бўлса, фарзандлари ҳам баркамол бўлиб улғаяди.

Суҳбатдош:
Вилоят ШОДИЕВА,
"Адолат" мухбири.

Ҳаёт сабоқлари

КЕККАЙГАНГА КЕККАЙГИН...

Бинойидек ишлаб турган оғайним қўққисдан ишдан бўшаб олибди:

-Нима жин урди сени, дедим уни учратиб қолиб.—Обрўйинг ҳам бор эди... Маошинг ҳам дуруст эди... Нафақага бир йил қолганда бу нимаси? Ёки ишхонангга бирон кор-хол юз бердими?

Бу саволимни кутмаган шекилли:

—Йўғ-э, ҳеч нарса юз бергани йўқ,-деди у ўзини ноқулай тутиб.—Ўзим шунчаки... Хуллас, бўшадим-да! Нима қиласан суриштириб, буёғи бир гап бўлар!

"Ўзим шунчакимиш... буёғи бир гап бўлармиш..." Сезиб турибман, мендан ниманидир яширяпти. Ростини айтгиси йўқ! Хўш, нимани? Унинг юз-кўзидан ҳаммасини ўқиб турибман. Ичимдагини топ дейдиганлардан бири. Нолишни ёмон кўради;

—Нима, хўжайининг билан ўрталарингдан қора мушук ўтдими?... Бундай саволимдан бироз у довдираб қолди.

—Йўғ-э, жа, унақамас! ...

—Бўлмаса, очиғини айтавер! ... Жон жонга куяр, бежон кимга куяр, деганлардек сенга қайишадиганлардан биттаси мен бўлсам. Фақат ростини айт! ...

—Оббо, қўймадинг-қўймадинг-да, бўлмаса юр уйга. Уша ерда гаплашамиз, бемалол ва хотиржам ўтириб,-деб хонадонига таклиф қилди.—Биласанку, бунақа гапларни кўча-куйда гаплашиб бўлмаслигини!

Уйига келдик.

—Ростини айтайми,-деб қолди оғайним,-ҳали тўғри фаҳмладинг, ўша қора мушукларни-чи, падарига минг лаънат. Бошлиқ билан ... бироз келишолмай қолдик.

Ўтирсам ўпоқ турсам сўпоқ бўлиб қолдим! Ҳар қадамда қилдан қийиқ ахтариб, турткилайверса! Охирги пайтда, умуман, кун бермай қўйди. Ҳиқилдоғимга келиб кетди, агар билсанг! Мажбур бўлдим ўз хоҳишим билан ишдан бўшашга!...

Нафаси бўғилаётган кишидай энтикиб, оғир хўрсиниб қўйди, кўзлари намланди. Уни бундай ҳолатда учратмаган эдим. Мен ҳам ич-ичимдан эзилиб кетдим.

—Кек сақлаш... ўчакишиш... Ўч олиш, агар билсанг, дунёда энг ярамас иллат экан, ошна! Билмай юрган эканман!...

Бу гаплари билан нима демоқчи, нимага шаъма қиляпти?!

—Бундоқ тушунтириброқ гапирсангчи!—дея яна юзландим унга.

—Биласанми, бундайлар, юз йиллаб ҳам кек сақлаб юраверарканг! Хап санними, деб сичқонни пойлаган ола мушукдек, пайт пойларкан.

Бутун вужудимни титроқ босиб кетди!...

Гап бундай! Оғайним дардга чалиниб, бюллетенда юрган кезларида ишхонасида раҳбар ўзгариши юз берибди. Бир ҳафталардан кейин ишга тушибди. Янги бошлиғи (улар аввалдан таниш эканлар)ни табриклашга хузурига кирганида қучоғини очиб, илиқ кутиб олибди. Ўтиришга таклиф этиб, ҳатто бир пиёла чой ҳам узатибди. Ундан бироз сўрамаса ҳам ўзидан-ўзи бу ерга қандай қилиб келиб қолганини оғзини кўпиртириб гапириб берибди.

—Ана шунақа, акахонгинам,-дебди у кўзларини пирпиратиб.-Бирга ишлайдиган бўлдик энди. Сиз билан эски танишлар, қаранг, яна топишдик. Тоғ-тоғ билан учрашмаса, учрашмай турсин лекин сиз билан биз яна учрашиб турибмиз, замоннинг зайли билан.

Беҳуш кулиб ҳам қўйибди.

Таажжуб, қарийб ярим соатча гаплашса-я! Бунинг устига ҳеч кимга айтиб бўлмайдиган гапларни ҳам айтиб ўтирса-я! Эшиккача кузатиб ҳам қўйибди.

—Акагинам, истаган вақтларида бемалол тортинмай кираверсинлар!-деб ўзича меҳрибонлик ҳам кўрсатибди.

Эски танишининг, ҳозирги бошлиғининг феъл-атвори ошнамга беш қўлдай аён бўлгани учун унинг кўқонманзарати шунчаки йўлига эканлигини, айёрликда не-не тулкиларни ярим йўлга қолдириб кетишини билгани учун ҳам унинг қабулидан сир бой бермай чиқиб кетибди.

Бу илтифотмас,қип-қизил майнавозчиликнинг ўзи-эди. Ҳомийсини пеш қилганига ўласанми! Кўриб қўй, илдизим бақувват, демоқчи-да. "Бемалол кираверсинлар" деб, кесатиб ҳам қўяди. Илоннинг ёғини ялаганини кошки билмаса?! Эҳ-хе, бу бош унақасиниям, бунақасиниям, яхшисиниям,ёмониниям кўрган!

Шўролар даврида яна битта дажжоли билан ҳам ишлаганди, уям ўпкасини қўлтиқлаб келганди... Селекторни босганда қани ўз жойингиздан топилмай қўрингчи, кўрадиганингизни кўрардингиз. Кўзларини чақчайтириб, столга мушт тушириб-арзангни ёсанг ҳам ёзасан, ёзмасанг ҳам ёзасан, деб икки оёғини битта этикка тиққанча лўқ бўлиб ўтирарди.

Шунақа зўравонларниям кўрди!

Бош омон бўлса, ҳаммасини кўраверар экансан. Буниси-чи? Буниси ҳам аноийлардан эмас!... Ошнамнинг хасратидан чанг эмас, тўзон кўтариларди.

Синалмаган отнинг олдидан ҳам, орқасидан ҳам ўтма, дейишади. Жўрам учун у синалмаганмас, аксинча синалган "от"эди. Йўқ, бу "от" тишламайди, тепмайди ҳам! Бироқ, тишламоқдан бери қилади. Яхши гапириб, жонингизни олади. Гўё юмшоқ сулуги, дейсиз. Аслида унданмас! Бир сулупиши бошламасин. Бошлагудек бўлса борми, хасчўпларга қориштириб, осмонга учириб юборадики, қайси маҳаллага бориб тушганингизни ўзингиз ҳам билмай қоласиз!

Аламзадалик сут билан кирган шекилли-да?!.

Кўпдан бери зимдан кек сақлаб, қулай фурсат кутиб юрибди. Ошнамни ҳар кўрганда кўнглидаги алами қайтадан янгиланаверибди.

Оғайним барибир бошлиқнинг: "Сиз билан бундан буён ишлай олмаймиз!" деган гапини кутарди. Ниҳоят бу воқеа рўй берди.

—Ўзи ўрталарингда бирор жиддий гап ўтганми, мунча аламзада бўлмаса, бошлиғинг, дедим "яра"сига малҳам қўйиш ўрнига баттар туз сепиб!

—Бунинг тарихи узоқ,-деди оғайним ростмана очиғига кўчиб.

Бундан анча йиллар аввал бошлиқ ошнамдан яхшигина дакки эшитган экан. Албатта, ўзининг қилмиши боис.

Кунларнинг бирида чиқимсиз маишат қилишга ўрганиб қолган бошлиқ бирга ишлайдиган шериги билан шаҳар дўконларидан бирга кириб, у-бу нарса харид қилган бўлишибди-да қайтимидан уриб қолдингиз, деб дағдаға қилишибди. Мақсадларини англаган дўкон мудираси охири бўлмагач "найранг" ишлатибди. Муросага келтириш учун:

—Яхши, сизлар билан "Зарафшон" ресторанида кўришамиз. Дугонамни ҳам олиб бораман, хуфия,-деб дўкондан уларни авраб-алдаб чиқариб юборибди-ю, шу заҳотиёқ эрига қўнғироқ қилибди.

Чунки бу нусхаларни аёл эрининг ишхонаси олдида бир-икки бор кўрган экан. Унинг устига ҳужжатларини кўрсатишганда, уларнинг исм-шарифларини ҳам эслаб қолган экан.

Гарчанд прокуратурада ишламасалар ҳам шу нуфузли ташкилот номини сотиб, дағдаға қилишдан ҳам чўчимаганликларини қаранг!

Қандай аблаҳлик!... Бошида эри бор аёлга, қолаверса, оиласи тенги жувонга "свидания" таклиф этишга қандай қилиб тиллари борди экан уларнинг?!

Ҳаммаси ана шу воқеадан кейин бошланибди! Эртасига оғайним ўша икки хотинбоз "кундузга қароқчилар" билан орани очиқ қилиб олибди. Улар юз бор узр сўраб, фақат бошлиқларига бу ҳақда айтманг, деб ўтиниб илтимос қилишибди.

—Уялмадингизларми келинойингизни, яъни менинг турмуш ўртоғимни учрашувга таклиф этишга?-дебди оғайним таъмагир шилқимларга. Улар танимаганмиш!... Шунинг учун уларни кечириш керакмиш?!

Зиғирчаям ёмонликни бировга раво кўрмайдиган ошнам йигитлар жувонмарг бўлиб кетмасин, дебди-да, ёпиғлик қозонни ёпиглигича қолдирибди. Гўя кўрдингми, йўқ!...

Бор гап шу!...

Одамнинг оласи ичида, деган нақл бежиз эмас экан, ўшандаёқ бошлиқ хап санними, шошмайтур ҳали, деб, кек сақлаб юрган, аламини ичига ютиб ўч олишни юрагига тугиб қўйган экан! Охири муддаосига етибди.

—Иш бўлса, топилар,-деди оғайним тақдирга тан бериб.-Фақат қадримга йиғлайман. Оллоҳга солдим! Кек сақлаш, ўч олиш менга ёт нарса!

Оғайнимнинг, айниқса, охирги гаплари менга жуда кучли таъсир қилди. Фақат мард, қалби пок, одамларга яхшиликни раво кўрувчи инсонгина шундай дея олади.

Шу пайт телефон жиринглаб қолди. Ошнам гўшакни кўтарди.

—Нима, нима? Қанақа суюнчи? Нима, думига челак бойланди, деяпсизми? Қулоқларимга ишонмаяпман, ростанми?

У ўзини қўйишга жой тополмасди. Турмуш ўртоғи билан мен эса нималар бўлаётганини билолмай лол қолган эдик.

—Адолат қарор топди. Ҳақиқат бор экан! Кетибди у, кетибди. Расвойи жаҳон бўлибди. Пора билан қўлга тушибди, асфалософин бўлибди! Ҳақ таоло бор экан, арз-доднини эшитди!...

Ўрганган кўнгил ўртанса қўймас, дегани шу бўлса керак! Эгри одам қаерга бормасин, барибир нопок ишга қўл уради. Сўнг ана шундай миси чиқиб, етти иқлимга шарманда-ю шармисор бўлгани қолади.

Ҳа, бировларга кек сақлаш, ундан ўч олиш ва унга ўчакишиш, ўринсиз кўнгилларни яралаш ана шундай якун топади.

Кеккайганга кеккайгин бошинг кўкка етгунча, эгилганга эгилгин бошинг ерга теккунча", деган экан доно халқимиз. Ушбу мақолнинг мағзини, келинг яхшиси, биргаликда чақиб кўрайлик!

Миршароф МУҲСИМОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист.

Шундай яшар одатда одам

1966 йилнинг ёз ойлари. Омон Нурмуҳаммедов Тошкент Давлат тиббиёт институтининг стомотология кулliётини имтиёзли диплом билан битириб, тўғри Каттақўрғон шаҳрига ишга келди. Смотология бўлими шаҳар поликлиникасининг торгина бир хонасидан жой олган эди. Унда бор йўғи икки шифокор билан битта ҳамшира хизмат кўрсатарди. Беморларни қабул қилиш, уларнинг тишларини даволаш учун зарур шароитларнинг йўқлиги ёш шифокорни қаттиқ ташвишга солди.

—Шаҳарнинг бошқа жойларида ҳам тиш даволаш бўлимлари борми?—сўради Омон шу ерда анча йиллардан буён ишлаётган шифокор Рисолат Ҳайитовадан.

—Бошқа жойларда тиш даволаш бўлимлари йўқлиги учун ҳам кўпдан буён шу торгина хонада эртадан кечгача беморларни қабул қиламиз,—дея жавоб қайтарди аёл.

ФИДОЙИ

Ўша куни у ишдан кеч қайтди. Бўлимдаги шароитнинг бугунги талабларга жавоб бермаётганлигидан кўнгли хира тортди.

Эртаси куни Омон Нурмуҳаммедов шаҳар марказий касалхонаси бош шифокори ҳузурига кирди. Салом-аликдан сўнг:

—Бир таклиф билан келган эдим,—деди у Нормурод Исломовичга,—саксон минг аҳоли яшаётган шаҳримизда тиш даволаш бўлими бор йўғи бир хонада жойлашган экан. Хизмат шароити ҳам кўнгилдагидек эмас.

Нормурод ака қабулига кирган шифокорнинг мақсадини дарҳол англади. У ана шу муаммо ечимини ўзи ҳам кўпдан буён ўйлаб юргани учунми, Омоннинг сўзларига эътироз билдирмади, юрагидагини очиқ-ойдин айтиб қўяқолди:

—Бу ҳақда шаҳар Кенгаши депутатларининг сессиясида ҳам чиқиш қилиб, таклифларимни билдирганман. Тиш даволаш бўлими учун алоҳида жой ажратиб беришмоқчи.

Ўша куни Омон Нурмуҳаммедов бош шифокор хонасидан бир олам севинч билан чиқди. Қувончларини ҳамкасбларидан яширолмади. Уни тушунганлар "Бош ҳакимга айтиб тўғри қилибсан" дейишди. Баъзилар эса "Бу йигитча ҳозирдан ўзини бошқаларга кўз-кўз қилмоқчи" деган хаёлларга ҳам боришди.

Кўп ўтмай тиш даволаш бўлими шаҳар поликлиникасидан ажралиб алоҳида бинога кўчирилди. Бино эски бўлгани учун унинг баъзи жойларини таъмирлашда Омон Нурмуҳаммедовнинг ўзи бош-қош бўлди. Кўп ўтмай даво масканида даволаш ишлари йўлга қўйилди. Қўли енгил шифокордан даво топаётган беморлар мамнун эди. Ўзининг ҳалол ва беминнат хизматлари, самимий муомаласи, энг муҳими ўз касбига меҳр қўйиб хизмат қилаётганлигидан хабардор бўлган шаҳар марказий касалхонаси раҳбарияти Омон Нурмуҳаммедовни 1969 йилда мазкур бўлимга мудир этиб тайинлашди.

Омон Нурмуҳаммедовнинг елиб югуришлари билан 1986 йили Каттақўрғон шаҳрида стомотология поликлиникаси қурилиши учун ер ажратилиб, лойиҳалар тузилди. Собиқ иттифоқ давридаги ўша йилларда ана шундай қурилиш лойиҳаларини тасдиқлаш, маблағ олиш Москвадаги "Госстрой", "Минстрой" деган ташкилотларнинг рухсати билан амалга ошириларди. Омон ҳужжатларни тайёрлаш, бюджет ҳисобидан маблағ ундириш учун Москвага жуда кўп қатнади.

1986 йилнинг бошида қурилиш бошланди. Иш икки сменада жадаллик билан олиб борилди. Ўша йили Республика Соғлиқни сақлаш вазири бўлган Саиджалол Баҳромов қурилиш ишлари билан танишиш мақсадида Каттақўрғонга ташриф буюрди.Узоқни кўра билувчи, истиқболли режалар устида фидойилик кўрсатаётган ёш, иқтидорли мутахассис билан суҳбатлашди.

—Сиз ҳақингизда яхши гапларни эшитдик,—деди вазир. —Ниятингиз албатта амалга ошади. Янги поликлиникани замонавий техника ускуналари билан таъминлашга амалий ёрдам берамиз.

Қурилиш давом этаётган бир пайтда Омон вазирлик йўлланмаси билан замонавий аппаратларни келтириш учун Москвага борди. У ердагилар ҳужжатларни расмийлаштиришда турли баҳоналарни рўкач қилишди. Чет элларда тайёрланган ноёб аппаратларнинг ўрнига ишга яроқсизларини кўрсатишди. Ўз соҳасини яхши тушунгани, қайси техника ускуналари зарурлигини билгани учун ҳам марказдагилар билан Омоннинг баҳслашишига тўғри келди. Катта қийинчилик билан керакли тиббиёт ускуналарини олиб келишга муваффақ бўлди.

1988 йилнинг ноябрь ойида барча қулай шароитларга эга бўлган уч қаватли стомотология биноси қурилиб ишга туширилди.

Не-не машаққатлар билан келтирилган техника ускуналари жой-жойига ўрнатилди. Тиббиёт кошонасида йигирма тўрт шифокор, 12 та ҳамшира, 11 та кичик ҳамшира ва 14 та техник ходимлар беморларга тиббий хизмат кўрсатадиган бўлишди.

Ўн етти йилдирки, шаҳар ҳуснига

хусн қўшиб турган бу поликлиника инсонлар хизматида. Беморлар дардини аритишда билим ва малакаси билан улар кўнглига йўл топаётган Омон Нурмуҳаммедов эса касбидан фахрланиш ҳиссини туяди. Чунки у кўпчиликнинг ташвишга елка тутишга қодир инсон. Бугунги кунда беморлар шифокор қабулига кириш учун соатлаб тик оёқда қийналиб туришмайди. Поликлиникадаги ҳар бир бўлимнинг эшиги улар учун кечасию кундузи очиқ. Поликлиникада жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган хорижий тиббий-техникалардан фойдаланилмоқда. Шифо масканида терапия, ортопедия бўлимлари беморларга кўнгилдагидек хизмат кўрсатмоқда. Шифокорлар оғриқ тишларинигина даволаб қолмай, беморларга металл, садаф, титан суви қориштирилган тиш протезларини ҳам сифатли қўйиб беришаётир.

Бугунги кунда мазкур шифо маскани республикамиздаги тиббиёт олийгоҳларининг битирувчилари учун малака ошириш марказига айланган. Негаки, бўлажак шифокор ёшларнинг кўпчилиги бу ерда мутахассислик сирларини ўрганишмоқда. Шунингдек, поликлиника шифокорлари Нарпай, Иштихон, Пахтачи, Каттақўрғон туманлари аҳолиси ўртасида тиш касаллиги ва унинг олдини олиш ҳақида маърузалар қилиб боришади.

2001 йилнинг июнь ойида бу поликлиникада Республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Тошкент шифокорлар малакасини ошириш институти, Самарқанд вилоят Соғлиқни сақлаш бошқармаси ҳамда "Самарқандстомотолог" ассоциациясининг ташаббуси билан "Стомотологиянинг долзарб замонавий муаммолари"га бағишланган илмий-амалий анжуман ўтказилди. Унда поликлиника шифокорлари томонидан тиш хасталигининг олдини олиш ва фуқароларга кўрсатилаётган тиббий муолажалар ҳамда соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш бўйича олиб борилаётган иш тажрибалари ўргатилди. Шунингдек, Тошкент ва Самарқанд Давлат тиббиёт институтлари олимларининг "Стомотологик хизматнинг аҳволи ва уни яхшилаш йўллари" сингари мавзуларда маърузалари тингланди.

Дарвоқе, Омон Нурмуҳаммедов раҳбарлик қилаётган мазкур поликлиникада республика тиббиёт олимлари ва шифокорларининг бундай анжуманини ўтказилиши бежиз эмас. Бундан чорак аср муқаддам атиги бир хонада қийналиб хизмат қилган шифокорлар бугунги кунда ҳашаматли, барча шарт-шароитларга эга бўлган кенг ва ёруғ хоналарда замонавий мосламалар ёрдамида фаолият олиб боришади.

Омон Нурмуҳаммедов доимо изланиш, янгилик яратиш, аҳолига намунали тиббий хизмат кўрсатиш иштиёқида яшайди, тиббиётдаги ислоҳотларни изчил амалга ошириш йўлида тинимсиз меҳнат қилмоқда. Шифокор ишдан бўш пайтларида корхона, ташкилот, маҳаллаларда бўлиб, аҳоли ўртасида тиш касаллигининг олдини олиш юзасидан тушунтиришлар олиб боради. Бу соҳадаги муаммолар ечимини ўз вақтида ҳал қилишга интилади. Унинг ташаббуси ва ташкилотчилиги туфайли шаҳарнинг қатор корхоналари ва маҳаллаларида тиш даволаш шаҳобчалари ҳам ташкил этилган.

Омон Нурмуҳаммедов ажойиб ташкилотчи, билимдон раҳбар, моҳир шифокор бўлиш билан бирга ёшларнинг меҳрибон устози ҳамдир. У ўзининг 37 йиллик меҳнат фаолияти даврида кўплаб шифокорларга мураббийлик қилди. Малоҳат Авазова, Раъно Қодирова, Ибодулла Усмонов, Абдусалим Бекназаров, Абдулазиз Турдиев, Гавҳар Мажидова, Фотима Дониёрова сингари шифокор ва ҳамширалар ана шулар жумласидандир.

Омон Нурмуҳаммедов—фидойи инсон. У жамоат иши учун ҳам астойдил жон куйдиради. "2003 йил Обод маҳалла йили" муносабати билан Каттақўрғонни кўркам ва обод шаҳарга айлантириш мақсадида шаҳар ҳокими махсус қарор билан округлар ташкил этди. Омон Нурмуҳаммедов 12-округнинг раиси. Н.Зокиров ва Навбаҳор маҳаллалари ҳудудларини ободонлаштириш, гул ва кўчатлар ўтказиш, савдо ва маиший хизмат шаҳобчаларини тартибга солиш шу округда иш олиб бораётган комиссия аъзоларининг зиммасига юкланган. Бир-бирига туташ маҳаллаларнинг шарт-шароитлари, айниқса, хотин-қизлар ва ёш йигитларнинг нималар билан машғул эканлигини у ўрганиб чиқди. Низомиддин Зокиров маҳалласи ҳудудидаги кечки ишчи-ёшлар мактаби фаолияти тўхтаганлиги сабабли бинонинг қаровсиз, фойдаланилмай ётганлиги унинг диққатини тортди. Етти-саккиз хонадан иборат бу бинони ҳашар йўли билан таъмирлаб, маҳалланинг маънавият ва маърифат марказини ташкил этди. Хотин-қизлар томонидан миллий либослар тайёрлаш, заргарлик, пойафзал, сарторошхона сингари маданий ва маиший хизмат кўрсатиш мажмуасини ташкил этди. Бугина эмас унинг ташаббуси билан иккала маҳалла ёшлари учун стомотология поликлиникаси атрофида спорт ўйингоҳи барпо этилди.

Бугун Омон Нурмуҳаммедов 60 баҳор гулларини дасталади. Навқирон йигитлардек чаққон ҳаракатларини, эл-юрт хизматида тиниб-тинчимаслигини кўрган киши унга олтмиш ёш бермайди.

Яқинда уни Стомотология поликлиникаси жойлашган кенг ва равон кўчада учратдим. У бир гуруҳ ходимлари билан кўча ўртасидаги турли хил манзарали гулларни парвариш қилаётган экан.

—Инсон саломатлиги атрофимизнинг гўзаллигига ҳам боғлиқ,—дейди у. Омон Нурмуҳаммедов билан бирга гул кўчатлари экилган йўлакларни айландик. Ҳамма жойда анвойи гуллар чамандек очилиб ётибди. Поликлиника ҳовлиси боғи-эрамга ўхшайди.

Омон ака билан суҳбатлашиб турганимизда Каттақўрғон шаҳар ҳокими Талъат Ҳамидов хизмат машинасида келиб қолди.

— «Обод маҳалла йили»да,—деди ҳоким,—шаҳарда катта ўзгаришлар қилаяпмиз,—ободонлаштириш ишларида Омон аканинг хизматлари катта бўлаяпти. Шу сиз кўриб турган хиёбоннинг ўзида Омон аканинг ёрдами билан 200 та манзарали дарахт, 50 туп арча, 2000 тупдан зиёд гул кўчатлари кўкартирилди. Гул ва дарахтларнинг қуриб қолмаслиги учун қудуқдан сув чиқарилди. Омон аканинг элпарварлигидан ибрат олса арзийди. У муаммоларни ечиш масаласида сира тортиниб ўтирмайди. Ўзига ҳам, бизга ҳам тинчлик бермайди. Омон ака ана шунақа инсон.

Омон акани бағри кенг инсон дейишади. Ҳузурига келган беморлардан ёрдамини сира аямайди. Ўтган йил ана шундай кишилардан қирқтасига стомотология поликлиникаси ҳисобидан тиш қўйдириб берди. Бундай фазилат ҳар қандай кишида ҳам бўлавермайди.

Биз Омон аканинг шундай олижаноб ҳислатлари ҳақида сўз очганимизда у халқ артисти Ҳалима Носирова хонадонида ўтган талабалик йилларини эслаб деди:

—Меҳрибон онамдек бўлиб қолган ана шу инсондан яхши фазилатларни ўргандим. У киши доимо: "Бева-бечораларга, ногиронларга ёрдам бер, нажот истаб келганлардан хизматингни сира аяма", дердилар.

Ҳа, Омон Нурмуҳаммедовнинг ҳар куни ўтаётган умри мазмунга бой. У жонажон юрти, меҳрибон халқи учун фойдали хизмат қилаётганидан ўзини беҳад бахтиёр ҳис этади.

Асқар ЖАЛИЛОВ,
"Адолат" мухбири.

Суратларда: поликлиниканинг ташқи кўриниши; Омон Нурмуҳаммедов (ўнгдан учинчи) поликлиника жамоаси билан.

Эътироф

БЕҒУБОР ҚАЛБ СОҲИБАСИ

Бу дунёда қалбингни, кўзингни, тушунча-туйғуларингни қувонтирадиган мўъжизалар кўп. Кенг далаларда, дарё, чашма бўйларида ёлғиз ўй суриш, янги асарлар ҳақида узоқ бош қотириш, қалби беғубор, яъни сенга Оллоҳ яратгандай, болалик кезларингдагидай самимий бўлиб қолган кишилар ҳақида ўйлаш ҳам мароқли туюлади.

Бу дунёда Оллоҳ яратгандай самимий бўлиб қолган, на қалбан, на онган бузилмаган, турли манфаат учун турли йўлларга кирмаган ва адашмаган кишиларни кўриб қалбинг ёшариб кетади.

Оллоҳ барча нафосат ва латофатни булбул, оҳу, товусга ато этган. Аёллар ҳам гўзалликни ўзларида мужассам этганлар. Улар бизга қувонч, шодлик билан бирга толе ҳам келтиради.

Нодирадай, Увайсийдай бетакрор, Зебунисодай илоҳий шоиралар эса бу дунё лаззатини ўн баробар гўзаллаштириб юборади.

Дунёда бирор одамни эслаганингда қалбинг қувончларга тўлса, бундан кўра катта қувонч йўқ.

Умида Абдуазимовани кўрганимда, эслаганимда, қалбим қувончларга тўлиб-тошади. Ажойиб шоира, беғубор қалб соҳибасининг мунис шеърияти ғамгин мусиқадай қалбингни тўлғантиради. Ич-ичингдан гўзал муносабат, беминнат ҳурмат туйғулари кўтарилиб, тўлқинлантириб юборади. Бундай шоира ва аёлнинг умрида бирор одамга, бирор ижодкорга ёмонлик қилмагани, озор етказмаганини эслаганингда эса яна бир инсон ҳақидаги тушунчаларинг нурланиб кетади.

Умиданинг "Ёш ленинчи", "Маърифат","Тонг юдузи" газеталари, "Ёш куч" журналида ишлаган пайтларидан бери яхши биламан. Бирор вақт бирор одамга озор етказмади. Чиройли шеърларини ёзиб, меҳнат фаолиятини давом эттириб келди. Бу шоиранинг "Севинчим","Ошиқли умрим", "Сени кўргим келади", "Севилганда", "Аразламанг", "Ўн саккиздан ўтгим йўқ", "Салом ҳаёт", "Ойдин орзулар",, "Умри зийнати", "Садоқат", "Оймома боғ" каби китобларини ўқиганман. Шеърлари ҳам, мақолалари ҳам ўзига ўхшаш самимий, беғубор...

Умида бону 50 ёшга тўлибдилар... лекин ҳали ҳам 30 ёшли аёллардай гўзал ва беғуборлигича қолиб келаяпти. Шеърияти эса тобора кучайиб бораётир.

Буғубор, гўзал, самимий бу шоирамизга бундан кейин ҳам гўзал шеърлар ёзишини ва қалби беғуборлигича қолишини тилаб қоламан. Умрлари узун, шеърлари гўзал бўлсин!

Ўктам ҲАКИМАЛИ.

Инсоннинг ҳаётга бўлган ишончини тиклаб унинг соғайиб оиласи қучоғига қайтишига кўмаклашиш шифокордан зўр билим ва маҳоратни талаб этади. Хусусан бемор тақдирига масъул жарроҳ муолажа жараёнида адашиши, хатога йўл қўйиши мумкин эмас. Чунки у ўлим билан ҳаёт чегарасидаги посбон.

Ёш истеъдодли жарроҳ Равшан Рустамов касбининг нозик масъулиятини шу тариқа чуқур англаб етган. Унинг қўлидан шифо топган ўнлаб беморларнинг ўз халоскорларига миннатдорчиликлари чексиз. Самарқанд вилоят суяк-сил касалликлари шифохонасида жарроҳлик бўлими бошлиғи бўлиб ишлаётган бу йигитнинг жамоада ҳам обрўси баланд. Сабаби унга ишонишади, суянишади.

Суратда: моҳир жарроҳ Равшан Рустамов ҳамкасби Тельман Нуруллаев билан беморга оид маълумотларни кўздан кечирмоқда.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
олган сурат

КУТЛАЙМИЗ

Ҳурматли Ҳамиджон НЎЪМОНОВ!

Сизни қутлуғ таваллуд кунингиз билан чин дилдан муборакбод этамиз.

Сиз, ҳурматли партиядошимизни Андижон вилоятидаги барча кишилар ҳурмат қилади ва қадрлайди. Ушбу ҳурмат-эътиборга ҳалол меҳнатингиз, одамларга меҳрибончилигингиз орқали эришганлигингизни биз яхши биламиз.

Сиз, мана кўп йиллардан буён "Андижон нашриёти" очиқ акциядорлик жамияти босмахонаси директори ҳамда Ўзбекистон "Адолат" СДП вилоят Кенгашининг биринчи котиби вазифасида сидқидилдан ишлаб, мустақил Ўзбекистон аҳолиси билимини ошириш, онгини юксалтириш, маънавиятини кўтаришга улкан ҳисса қўшиб келяпсиз. Бундан ташқари Олий Мажлис депутати сифатида юртимиз иқтисодий салоҳиятини ошириш, халқ фаровонлигини яхшилаш йўлидаги фаолиятингиз ҳам диққатга сазовор.

Биз Сизни қутлуғ 50 ёшингиз билан қутлаган ҳолда келгуси ишларингизга муваффақият, мустаҳкам соғлиқ, инсоний баркамоллик, бахт, омад, эл-юрт равнақи йўлидаги саъй-ҳаракатларингизга барака тилаймиз.

Эллик йил йигит киши учун айни навқирон ёш ҳисобланади. Ўйлаймизки, бундан буён ҳам вилоятда партия сафларини мустаҳкамлаш, обрўсини ошириш билан белгиланган режаларимизнинг амалга ошиши йўлида куч-ғайратингизни аямайсиз.

ЎЗБЕКИСТОН "АДОЛАТ" СДП СИЁСИЙ КЕНГАШИ

ДАРДЛАРГА ДАРМОН МАСКАН

Республика Физиотерапия ва саломатликни тиклаш (собиқ Н.А.-Семашко номли) илмий-текшириш институтида қуйидаги касалликларни диагностика қилади ва даволайди:

1. **Хафақонлик хасталиги.**
2. **Юрак ишемик хасталиги.**
3. **Ревматизм.**
4. **Ўпка ва нафас йўллари хасталиклари.**
5. **Асаб тизими хасталиклари.**
6. **Бўғин ва умуртқа хасталиклари.**
7. **Ошқозон—ичак касалликлари.**
8. **Жигар, ошқозон ости бези ва ўт пуфаги касалликлари.**
9. **Гинекологик касалликлари.**
10. **Томоқ, бурун, қулоқ хасталиклари.**
11. **Стоматология.**
12. **Урологик касалликлари.**
13. **Бепуштлик.**

Физиотерапевтик усуллар, зарур ҳолларда дори—дармонлар билан ва шарқ табобатидан фойдаланиб, табиий омиллар, маъданли сув билан танадаги барча ғуборликлар тозаланади.

Даволашни юқори малакали шифокорлар, тиббиёт фанлари номзодлари, тиббиёт фанлари докторлари, профессорлар кўриги асосида ўтказилади.

Манзил: 700084 Тошкент шаҳри, Хуршид кўчаси 4.
Телефонлар: (8.3721) 34-30-59, 34-33-21.

Маънавият сабоқлари

ҚЎШНИЧИЛИК ҲИКМАТЛАРИ

(Давоми. Боши ўтган сонларда).

ҚЎШНИСИНИ СИЙЛАГАН АЛЛОМА

Ҳайрон қоламиз. Чироқ ўрнига электр пайдо бўлди. Зангори оловда овқат пиширамиз. Қўшнилар билан эмас, ҳатто қитъалараро телефонда алоқа ўрнатганмиз. Ерда, ҳавода ва сувда учиб, сузиб юрамиз. Илм-фан нури оламни мунаввар қилди. Оғиримиз енгил бўлди. Лекин ён қўшнилар ҳануз бир-бири билан аҳил, иноқ эмаслар. Қўшнилар хушхулқ, очиқ чеҳра бўлишлари керак. Шу ўринда ҳанафая мазҳабининг асосчиси Имом Аъзамнинг қўшниларига кўрсатган марҳаматлари билан танишиб ўтсак, бу албатта ҳозирги қўшниларга, бир дарс, бир сабоқ вазифасини ўтар.

Имом Аъзам ҳазратларининг қўшнилари маъжусий-оташпараст эканлар. Мазҳабимиз соҳиби ҳар доим илм билан, ибодат билан банд бўлар эканлар. Илмимдан шогирдларим ва бошқалар ҳам баҳраманд бўлсин, деб тинимсиз китоб ёзар, фикрларим тиниқ, пишиқ ва асосли бўлсин деб доим изланишда, ҳаракатда эканлар. Ўша маъжусий қўшниси атайин, қувлик, қитмирлик ва ғаразлик билан ҳалақит бермоқчи бўлар, уйига ичиб келиб, маст-аласт бақириб, хотинини уриб, бола-чақасини сўкиб, деворларни тепиб, бақир-чақир билан нотинчлик қилар экан. Мақсади фикри чалғисин. Китоб ёзолмасин, ибодат қилолмасин дер экан.

Имом Аъзам ҳазратлари бундай ҳолатга мутлақо парво қилмас, эътибор қаратмас ва индамас эканлар. Чунки, бирон нарса десам қўшним ранжиб қолмасин, дерканлар. Тўпалон, бақир-чақир ва жанжалларга кўникиб кетибдилар. Шу зайлда беш йил ўтибди. Бир куни қўшниларининг овози чиқмабди. Жимиб, сокинлик ҳукм суриб қолибди. Иккинчи куни ҳам шундай ҳолат, учинчи куни ҳам жим-житлик.

Имом Аъзам ҳазратлари "Тинчликми,нима бўлди экан", деб хавотирда, қўшнининг эшигини тақиллатибдилар. Ичкаридан маъжусийнинг хотини чиқибди.

—Қўшни тинч-омонмисизлар?-сўрадилар.

—Эрим маст ҳолда миршабларни ҳақорат қилган экан,-ҳибсга олиб кетишди. Уч кун бўлди қамоқда ётибди,-депти аёл кўзларида ёш билан.

-Бу ҳолдан Имом Аъзам Разиёллоҳи анҳу ташвишга тушибдилар. Уйларидан чиқиб, қамоқхонага борибдилар. Зиндонбон Имом Аъзамни яхши танир экан. Шу туфайли ҳам:

—Зиндонда мусулмон аҳлидан ҳеч ким йўқдир. Биргина ғайридин-маъжусий ётибдир, холос,-депти.

—Эй биродар, мен шу кишини йўқлаб келдим. У менинг қўшним бўлади. Унинг аёли ва тўртта фарзанди бор, увол бўлмасин. Ўзи камбағал одам эди. Агар қўйиб юборсангиз, балки инсофга келиб қолар. Мен уни кафиликка оламан, дептилар.

Имом Аъзамнинг ҳурматини қилиб дилозор қўшнини озод қилишибди.

Зиндондан холис бўлган қўшниси эса:

—Сизни шундай улуғ инсон қилиб тарбиялаган динингиз ҳақ дин экан, шаҳодатликка ўтинг, менга иймон калимасини ўргатинг, Мен Ислом динини қабул қиламан,-депти.

Шундай қилиб, яхши қўшничилик туфайли бир маъжусий рушди ҳидоят сари юз тутиб, мусулмон бўлган экан.

Пайғамбаримиз Расулиакрам (САВ) марҳамат қилиб айтдиларки: "Қўшнисига зулм жабрҳасад ва араз қилиб юрган одамнинг иймони йўқ",-дейдилар. Бу сўзни эшитган саҳобалари: "Қўшнининг қўшнисига ҳурмати қай даражада бўлади?"-деб сўрадилар.

Сарвари олам:

—Қўшнининг ҳурмати-онанинг ҳурмати билан баробар,-деб жавоб бердилар.

САҲОВАТПЕША ҚЎШНИ

Башар фарзанди хом сут эмиб катта бўлади. Инсоният феълидаги қусур учун сут айбдор эмас. Бу ирсий, яъни наслий хусусиятларга ҳам боғлиқ бўлади. Умргузаронликда яхшининг ёмони, ёмоннинг яхши бўлиши қийин. Шу билан бирга ҳаётий тарбия ҳам борки, уни камол топтириш оила, маҳалла ва мактабга боғлиқ бўлади. Демак, инсоннинг қандай бўлиб улғайишида, шароит, яъни атроф-муҳитга боғлиқ жиҳатлар кўп.

Қўни-қўшничиликда эса бир-биридан андоза олиб яшашлик бор. Яна бир гапки, бир болага етти маҳалла, гоҳида эса етти қўшни оталик қилади. Баъзан фарзандидан ранжиганида ота-она: "Болам, қўшнининг болаларига қара, одоб-аҳлоқлигидан қувониб кетасан, киши. Сенлар бўлсаларинг..." деб болаларига танбеҳ беришади. Зеро, қўшничилик ибрати кўп қиррали, унинг турфа ҳолатлари ва кўринишлари мавжуд.

Ҳаётда бир қўшнининг фарзанди, биргина маҳаллани эмас, балки туманини, вилоятини, қолаверса бутун Ватан шаънини улуғлаб, ота-онага ва юртига шон-шараф олиб келади. Ёки ҳозирги тилдаги иборада қабоҳатли ва разолатли қилмиши туфайли аксинча ота-онаси ва юртининг шаънига қора доғ туширади. Демакки, бу фоний дунёда фаришта ҳам, шайтон ҳам, гуноҳ ва савоб ҳам ёнма-ён яшайди. Уларни фарқлаш учун бандасига Оллоҳ таоло фаҳм-фаросатни бериб қўйибди. Зеро, онгдаги демократия ҳам бир кишининг ўзига боғлиқ бўлар экан.

Ушбуларни қайд этар эканман, бирдан уч қўшни ҳақидаги бир ҳадис эсимга тушди. Бу қўшнилар бир маҳалланинг бир кўчасида ёнма-ён ҳовлиларда яшар эканлар. Қўшнилардан бири ўта каззоб ва дилозор, иккинчиси саҳоватпеша ва тақводор, учинчиси тарозибон экан.

Одатдаги кунлардан бирида биринчи қўшнининг уйига ўт тушибди. Буни кўрган таниш бир киши зудлик билан унинг ишхонасига бориб, воқеадан уни огоҳ этибди. Шунда тақводор киши:

—Худонинг ўзи берган эди. Хоҳласа яна ўзи олар. Уй-жойимни унинг ўзига топширганман. Табиблигимни биласизку,кўплар излаб узоқ-яқиндан умид билан келганларни ташлаб кетолмайман,—дебди у.

Табиб, қанчадан-қанча беморларнинг ҳожатини чиқариб, уларнинг дуосини олиб, кечқурун уйига келибди. Қараса, ҳовлиси жойида, бола-чақаси омон экан. Худога шукроналар айтибди. Қизиғи шундаки, икки томондаги қўшниларнинг уйлари ёниб кетибди-ю, ўртада жойлашган табибнинг уйи омон қолибди. Оллоҳ таоло билгувчи дегани шу! Бандасининг қўлидан келмайдиган нарсани Тангри таоло қилади. Бу ҳадис тафсилотини пайғамбаримиз (С.А.В)дан саҳобалар сўрашганларида:

—Ўт тушганлик ҳақидаги хабарни эшитган заҳоти саҳоватпеша одам "мен уйимни худога топширганман" деб жавоб берди. Унинг бу гапи Оллоҳ таологa мақбул бўлди. Фаришталарига қараб: "Менинг дўстимнинг уйини омон сақланглар", дея фармон берди. Зудлик билан фаришталар олов йўлини тўсди. Эгамнинг марҳамати ва қудрати шунақа!—дедилар. Расули акрам (С.А.В).

Биз қўшничилик ҳақида гапирганимизда, хоҳ диний, хоҳ дунёвийлик жиҳатидан бўлмасин, эзгуликка хизмат қилинган томонини ўзимизга қабул қилиб олмоқлигимиз керак. Қўшничилик орасидаги тарбияни аввал оиладан тўғри йўналтирмоғимиз лозим бўлади.

СЎНГГИ СЎЗ

Мухтасар қиладиган бўлсак, Ислом таълимотида одамлар-одамларга, шунингдек миллат-миллатларга қарши қўйилмайди. Дунёвийликнинг ҳам асосий мақсади ўзаро ҳамжиҳатлик. Дўстлик ва биродарликдир. Демакки, қўшнилар ўртасидаги яхши алоқалар маҳаллаларда, туман ва шаҳарларда қўшничиликни ривожлантиришга ҳисса қўшади. Яхши қўшничилик туфайли барқарорлик ҳукм суради. Юрт тинчлиги ва ободлиги қўшнилар аҳиллигига ҳам боғлиқдир.

Илоҳа, озод ва обод, қадимий ва навқирон Ўзбекистонимизда яшаётган кўп миллатли оилаларнинг иноқлиги, тотувлиги, бир-бирига меҳр-оқибатлилиги янада яхшилансин ва мустаҳкамлансин деймиз. Энг муҳими маҳаллалар, қўшнилар янада аҳил ва тотув бўлишсинлар.

Абдулҳамид ҲАБИБУЛАЕВ,
доцент.

Бизнинг мулоҳаза

АРЗОН ДОРИ-ДАРМОНЛАР

аммо уни топишга нега ҳар доим ҳам имкон бўлавермайди?

Иссиқ жон: баъзида енгил шамоллаб ўзимизга яқин дорихонага югурамиз. Шундай пайтда биз истаган дори-дармон қани эди тезроқ топила қолса. Кайфиятимиз тушиб яна яқин-атрофдаги дорихоналарга чопамиз. Бироқ уларнинг ҳаммаси ҳам биз ўйлаган даражада манфаатларимизга мувофиқ келавермайди. Ҳозир харидорга, яна ҳам ойдинлаштирадиган бўлсак истеъмолчига нима керак? Албатта арзон, сифатли, ишончли дори-дармон. Аммо уни қаердан топса бўлади? Шубҳасиз бундай саволларга "Албатта шаҳардаги дорихоналардан-да", деган қисқа ва лўнда жавобни эшитасиз. Бироқ бу жавобни ўзи кифоя қилмайди. Ҳозир нима кўп, дорихоналар кўп. Улардаги кўзни қамаштириб турган турфа ранг дориларни кўриб дилингиз яйраб кетади. Аммо нархига келганда бирдан хомуш тортиб қоласиз. Негаки, бир хил дорининг нархи бир-бирига яқин бир нечта дорихонанинг ўзида анчагина фарқ қилади. Ўйланиб қоласиз: наҳотки бу мумкин бўлса. Мумкин эканки, уларнинг нарх-навосида тафовут бор. Бироқ ҳозир истеъмолчига арзон, ишончли, сифатли дори-дармон керак.

—Бу масалада мен ҳеч қачон қийналмайман,—дейди Тошкент шаҳрининг Юнусобод туманидаги 8-мавзеда истиқомат қиладиган танишимиз.—Ўзимиздаги дорихонадан керакли дори-дармонни доимо топамиз.

—Яхши, бироқ уларнинг нархига келганда хижолат чекиб қолмайсизми,—дея савол берамиз унга.

—Аксинча,—дея қатъий жавоб беради у,—шаҳардаги энг яхши, энг арзон дорихоналарнинг бири шу.

—Хўш сиз у ердан кўпроқ қайси дори-дармонларни харид қиласиз?

—Мен бу ерда ўзимни ўйлаётганим йўқ. Дорихонага келаётган харидорларни кўриб шундай хулоса чиқараяпман. Аммо бир нарсани айтишим мумкин: тез-тез шу дорихона хизматидан фойдаланаман. Яқинда Россиянинг 0,5 фоизли 200 граммли глюкозаси керак бўлиб қолган эди. "069" хизматидан ўнлаб дорихоналарнинг рўйхатини олиб, охири шу ердан топдим. Нарҳи ҳам қиммат эмас: 750 сўм. Ўзимизда ишлаб чиқарганлари ҳам шундай.

Рости бу суҳбатдан сўнг мазкур масалага жиддийроқ қарайдиган бўлиб қолдим. "069" хизмати орқали танишимга асқотган глюкозанинг нархини суруштирдим. Боғланган жойларимнинг яримидан кўпида уни топиб бўлмади. Ҳатто уларнинг баъзилари яқин орада шундай маҳсулотни сотганликларини ҳам эслай олишмади. Қолганларида эса 950 сўм ва ундан баланд нархни айтишди. Бошқа дори-дармонлар ҳам қолган дорихоналарда танишим айтган нархдан 15-20 фоизга фарқ қилар экан. Дилда туғилган иштиёқ туфайли ўша танишимдан ўша дорихонанинг манзилгоҳини билиб олиб унга ташриф буюрдим ва ишни ташкил этиш усуллари билан қизиқдим. Юнусободнинг 8-мавзесидаги "Савдо расталари" орасидан жой олган бу дорихонага яқинлашимиз биланоқ қўли-қўлига тегмай мижозларга хизмат кўрсатаётган доришуносларни кўрдик ва бу ердаги ишларнинг кўлами анча кенглигини ҳис этдик. Унча катта бўлмаган шинамгина залнинг тўртдан икки қисмида дори-дармонлар сотилмоқда. Қолганларида парфюмерия ва кўзойнаклар билан савдо қилинмоқда. Ўзини "Коско" хусусий фирмасининг раҳбари деб таништирган Абдурашид Маннонов билан суҳбатимиз узоққа чўзилмади. Дорихонадан олган таассуротларимизни у билан ўртоқлашгач аниқ мақсадга кўчдик:

—Кўпчиликнинг сиз раҳбарлик қилаётган хусусий фирмага қарашли мазкур дорихона хизматидан кенг фойдаланишнинг боиси нимада?

—Истеъмолчилар қалбига йўл топа олганимизда,—дея изоҳлайди Абдурашид Маннонов.

—Шу ўринда нимани назарда тутаяпсиз?

—Шу кичкина шаҳобчамизнинг ўзида ойига ўн миллион сўмликдан зиёд савдо қилинаётганини. Демак, хизматимиз кимларгадир манзур бўлибдики бундан қувонишимиз керак.

—Бундай имкониятга қандай эришдингиз?

—Очиғи, Юнусобод тумани ҳокимиятининг амалий ёрдами билан 1995 йили мазкур "Савдо растаси"даги шу жойни олиб ишларимиз бу қадар юришиб кетади деб ўйламаган эдик. Ўзим савдо ходимиман. Мамлакатимиздаги кенг имкониятлар боис ўғлим билан янги соҳага қўл уриб, ҳамшаҳарларимизга ўз хизматимизни тавсия этдик. Эндиликда хусусий фирмамизнинг шинам биносида дори-дармондан ташқари парфюмерия маҳсулотлари ва кўзойнаклар сотишга мўлжалланган бўлимлар ишлаб турибди. Олтмиш ўринли қаҳвахона иш олиб бормоқда. 1996 йили ишга туширилган мазкур дорихонамизда ҳозир 800 хилдан зиёд дори-дармон билан савдо қилинмоқда. Шундан 600 хили чет элники. Қолганлари ўзимизда ишлаб чиқарилган.

—Бироқ, бу ҳамкорликсиз бўлмайди.

—Албатта. Айни пайтда "Жўрабек", "Фармед", "Техноформ" каби ўнлаб хусусий фирмалар билан яқиндан ҳамкорлик қилаяпмиз. Ўзимиздаги чет эллар билан ҳамкорликда ишлаб турган ўнга яқин қўшма корхоналар ҳам ишончли ҳамкорларимизга айланган. Бундан ташқари "069" телефон хизматига уланганмиз. Ҳар куни шу хизмат орқали бизга бўлаётган юзга яқин мурожаатлар жамоамизнинг кўпчиликнинг эҳтиёжига яраётганлигини ҳам кўрсатиб турибди.

Шу ўринда бир нарсани алоҳида таъкидламоқчимиз: мазкур дорихонада Россияда ишлаб чиқарилган "Ампенцелин" дорисининг ўн дона таблеткаси 325 сўмга сотилмоқда. "Анаперин"—450 сўм. Бу ердаги ўзимизда ишлаб чиқарилган ва чет эллардан келтирилган ҳар хил суюқ дориларнинг нархи ҳам бошқа жойлардагига нисбатан арзон. Аммо уларнинг кўпини фақат шу дорихонадан топиш мумкин. Ахир, қаловини топсанг қор ҳам ёнади, деганлари шу эмасмикан? Қани эди ҳамма ҳам бунинг уддасидан чиқа олса? Истеъмолчиларнинг дуосини олиб, савобга қолишса?

Рустам АҲМАДАЛИЕВ,
"Адолат" мухбири.

ЖИНОЯТ ВА ЖАЗО

ЎХШАШ ҚИСМАТЛАР

Бу воқеанинг бўлиб ўтганига ҳам роппа-роса беш йил бўлганди.

Туман прокуратурасида энди иш бошлаган Бахтиёрнинг ҳузурига қотилликда гумон қилинган етмиш ёшли чўкки соқол, озғин чолни олиб киришди. Ўшанда Бахтиёр беихтиёр ўтирган иш курсисидан қалқиб кетди. Ичида, "Чол куёвини нега ўлдирди? Моҳиятига кўра ҳар бир иш тагида қандайдир сабаб туради"-деб қўйди чолнинг ерга қадалган ҳорғин кўзларига боқиб.

-Нега ўлдирдингиз куёвингизни?

-Ҳа, ўлдирдим. У ўлса, қизим дунёда аёлларга ўхшаб яшар...

-Невараларингизни тақдирини ўйламадингиз-ми?

Улар оталари қандай ўтганлигини эслаб юришади энди. Мен ҳаммасига сўнгги нуқтани қўйдим.

-Нима бўлганида ҳам одам ўлдирганингизни биласиз-ми?

-Биламан. Қизимнинг елкасидан оғир юкни олиб ташлаганимдан ўксинмайман. Майли, менга неча йил беришса беришар.

Прокурор бошини чангаллаб оғир уф тортди.

-Нима бўлганини гапириб берсангиз, илтимос.

-Уларнинг иккита фарзанди бор. Уй олиб бердим, тинчиб яшасин деб. Қизим ўз уйида тинчиб яшаш ўрнига икки боласини ўғри мушукдек яшириб яшайди. Бисотидаги ҳамма нарсасини сотиб адо қилди.Унинг рўзғори гарданимга тушди. Мен нафақада бўлсам...Буям майли. Заҳри қотилдан чекиб уколига ўтириб қолди. Қизимни хўрлаб...Ўғлим, у ёғини айтишга тилим бормайди.У аёлку! Охирги куни уйимга маст ҳолда келди. Чекиб олган. Жанжал кўтарди. Қўлимда таёқ турган эди қоним қайнаб бўйнига зарб билан туширдим. Бўйни шилқ этиб эгилди.Қопга солдим-да эшакка ортмоқлаб олис-олисларга олиб кетдим.Ғорга қулатиб йигирма литр соляркани устига қуйиб мурдасига ўт қўйиб юбордим.

ҚЎШХОТИНЛИК БАЛОСИ

18 E 60-74 номерли Оқ "Дамас" Ғузор тумандаги "Пачкамар"дан буралиб адирлар оралаб кетди. Машина бошқарувчиси атрофга диққат билан разм солиб машинасини тўхтатди.Соат кечки вақт билан саккиздан қирқ минутлар ўтган.

Норқўчқоров машинадан тушди. Атроф қоронғи.Машинада ўтирган икки маст хотин нималардир деб бир-бирларига гапиришди.

-Сув-в-в, томоғим қақраяпти,-деди Маҳфират тили аранг айланаркан.

-Ҳа-а, кунинг битди Махфират, товуқ мия бўлмасанг бошингда эринг бўла туриб менинг алдовларимга учармидинг. Иккала болангга қийин. Сен эса бу ёлғончи дунё билан абадул-абад хайрлашасан. Ҳозир оёқ-қўлингни бойлаб ташлайман-да, устингга бир "баклашка" бензинни тўкиб тириклайин ёқиб юбораман.

Ҳ-ҳ, Қаршидан уй оберинг дейсан.Қизиқсан-у, бир йилги айшу-ишратга уй, ҳовли-жой деганинг нимаси. Таъмагир. Шу баҳонада мендан у бу нарса ундирмоқчимисан. Норқўчқорни анойи йигитлардек ўйлама. Қиладиганимни етти ўлчаб бир кесаман.

-Сизда гуноҳ йўқми?- демоқчимисан. Нимага энди? Йигитчилик-да. "Йигитлигин ўлсин",-демоқчисан-да. Ҳа-а, сезиб турибман қарашингдан. Керак бўлса ўнтаси, юзтаси, мингтаси билан кўнгил хушлик қиламан. Лекин...

Норқўчқор шуларни ўйлаб оҳиста-оҳиста қадам ташлаб машинанинг Махфират ўтирган томон эшигини очди. Махфиратни билагидан ушлаб, "Қани жоним, тоза ҳавода бир шакаргуфторлик қилиб келайлик. Сени жондан яхши кўраман. Қўй, хафа бўлма, ҳаммаси яхши бўлиб кетади. Уй ҳам олиб бераман", деди. Жуфти ҳалоли Майрам оқ ароқнинг сархуш кайфидан уларнинг гурунгини элас-элас эшитарди. Лекин қаҳр-ғазабини ичига ютар, "Мен бу номусга чидолмайман.Устимга ўйнаш оттирсам-а. Хўш, ўшандан мени қаерим кам. Айбим кўп бола туққанимми? Эҳ-ҳ, биз аёллар- аёллар охир-оқибатини ўйламай патирлатиб туғиб қўямиз-у ўзимизга қарашни, бошқаларга ўхшаб упа-элик суриш, соч турмаклашни билмаймиз".

У шу ўй-хаёллар гирдобида турганида эри Махфиратни "Дамас"нинг орқасига олиб ўтди. Шўрликни ожизалигидан фойдаланиб оёқ-қўлини сим билан маҳкам боғлади. Бошидан рўмолини олиб бўйнига қаттиқ қисиб ўраб ташлади. Бир ярим лиртлик "баклашка"даги бензини Махфиратнинг устига тўкиб гугурт чақиб юборди. Шашт билан рўлга ўтирди, орқа-ўнгига қарамай, машинанинг тезлигини ошириб, жўнаб қолди.

-Орқангга қарама, Майрам. У ёниб кетди. Қутилдинг ундан. Бизни ҳеч ким тополмайди,-деди васваса аралаш.

— Жинни бўлдингиз-ми? Ўт қўйиб нима қиласиз аёлга. Бутунлай ақлингизни еб қўйибсиз. Одамхўр экансиз. Лаънат сизга,-деди сочларини юлиб Майрам.

-Ўзинг шуни истаган эдингку!Кўз олдингда ваъдамнинг устидан чиқдим.

-Ҳазон қилдингиз ҳаммасини!

-Нима дединг? Ҳозир сени ҳам...

-Сиз худониям унутиб қўйибсиз, чоғи...

Лекин ҳарбий қисмда шартнома асосида ишлаётган Мирсодиқ Холиқов ва Шуҳрат Эргашевлар бўлмаганида эди, бу қотилликни очиш қонун ҳимоячиларини анча ташвишга қўмиб қўярми-ди...

-Кўряпсанми, машина турган жойда кучли ёнғин содир бўлди.-Қани, кетдик. Бирор ҳодиса рўй берганга ўхшайди,-деди улардан бири.

Улар ёнғин чиққан томонга югуришди. Ёнғинга тобора яқинлашавергач ёнаётган мурданинг ҳиди бурунларига урилди.

-Қотиллик содир бўлаётганга ўхшайди,-деди Мирсодиқ шеригига.

Улар етиб келишди. Тахминлари тўғри чиқди. Ёнғиннинг шаффоф шуъласида аёл кишининг ёнаётгани кўринди.

Иблис, аёлни ўлдириб, жиноятнинг изини яшириш мақсадида унга ўт қўйибди. Воқеадан командирлари Мурод Ортиқовни хабардор қилишди. Қисм оёққа турди. Афсуски одамхўр-қотил тезгина жуфтакни ростлаб қолган эди.

Ёнаётган мурда йиғиштириб олинди. Ғузор туман прокуратураси ҳузуридаги тезкор гуруҳ марҳуманинг шахсини аниқлади. Қотил қўлга олинди.

Жиноят ишлари бўйича Қашқадарё вилоят суди Норқўчқор Имомеровниннг қилмишларини таҳлил қилиб, уни Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 97-моддаси 2-қисми билан ўн тўққиз йиллик жазони ўташга маҳкум қилди.

Тажоввузкорлик, қастдан одам ўлдириш, ожизани ёқиш, даҳшат! Шундай тоифадаги одамларни кўриб уларда ваҳшиёна хислатлар қаердан келмоқда, деган савол келади хаёлга. Аммо саволга жавоб излашга қийналасан. Шундай одамларнинг қалбида меҳр-оқибат туйғулари куртак отармикан? Бизни шу нарса кўпроқ ўйлантиради.

Рустам ҲАЙИТОВ,
Қашқадарё вилояти, Ғузор тумани прокурори, адлия маслаҳатчиси
Турсун МАҲМАДАЛИЕВ,
"Адолат" мухбири.

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Р. З. АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи)
Т. О. ДАМИНОВ, А. Ғ. ҒУЛОММАҲМУДОВ, А. ЖЎРАБОЕВ, Р. Р. ҲАЙДАРОВ,
К.РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Б. ТОШЕВ, Р. М. АЗИМОВ,
Т. И. ЭРГАШЕВ, А. МАМАЖОНОВ, Ў.Ф. ЖЎРАЕВ, М. Б. РАҲМОНОВ,
Н. НУРМАТОВ, Д. Ғ. ТОШМУҲАМЕДОВА, З. Т. ТЎРАҚУЛОВ (ўз мухбир).

Мулоқот учун телефонлар:
Хатлар ва шикоятлар бўлими — 136-53-14.
Бухгалтерия — 136-55-64.
Факс: (8.371) 133-41-89.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г— 360, Адади 2410 Ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Саҳифаловчи — Бахтиёр ҚЎШОҚОВ | Навбатчи— Зафар КАЛОНОВ

Газета IBM компьютерида терилди.

Босишга топшириш вақти—20.00.

● Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. ● Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. ● «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади. t Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. ● Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. ● Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди.

Босишга топширилди 20.30.